forum

15 Mayıs 1969 Sayı : 363 150 Kuruş

ANAYASA'NIN SAHİPLERİ KONUŞUYOR

amerika NATO ve TÜRKİYE

doç. dr. türkkaya ataöv

olaylara bakış

"meyveli ağaç"ın marifetleri

Aşağıda okuyacağınız demeç, CIA ajanı Komer'in veda demecidir. Bütün okullara dağıtılan bu demecinde casus Komer, anti-emperyalist türkleri "aşırı sol" diye jurnallemekte, "bir Türk arkadaşı'nın -bu arkadaşların kimler olduğu artık iyice anlaşılmıştır- ağzıyla "yalnız meyvesi çok olan ağaca taş atılır" diye de kasılmaktadır. "Türk arkadaşları"nın yardımıyla, marifetlerini ilk günden tezgâhlamağa kalkan bu "meyveli ağaç"ın ne ağacı olduğunu bilmeyen, öğrenmeyen kalmadı. Hangi maksatla okullara dağıtıldığı pek iyi bilinen, 7 Mayıs 1969 tarihli bu demeci aynen alıyoruz sayfalarımıza:

Müsaade ederseniz bütün Türk dostlarıma veda etmek istiyorum. Buradaki kısa süren görevim esnasında Amerikan - Türk münasebetlerini bugünkü gerçeklere uydurma konusundaki lüzumlu vazifeye kendimin de katkıda bulunduğumu ümid ederim. Şuna inanmaktayım ki sizler, güçlükleri, onlardan kaçarak değil, bizzat bu problemlerle yakından meşgul olarak onlara çözüm yolu bulmaktasınız.

Kendisine hürmeti olan hiç kimse, tenkitlere uğradığı an görevinden ayrılmaktan hoşlanmaz. Fakat ben daha buraya gelmeden aşırı sol tarafından yapılan devamlı hücumları sakin bir şekilde mütalaa etmiştim — böyle hücumlar müttefik bir memleketin elçisine belki de vuku bulmamıştır. Bir Türk arkadaşımın bana söylediği gibi bir Türk atasözü şöyle demektedir. 'Yalnız meyvesi çok olan ağaca taş atılır.'

Beni hedef tutanların esas hedefi, bana öyle geliyor ki, NATO, Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri ile bütün Türkiyenin münasebetleri idi. Fakat garip olan paradoks da şudur ki, bazıları 'Türkiye bir yabancı peyki oluyor, yabancı ekonomi emperyalistleri Türk ekonomisini devralıyor, Amerika Birleşik Devletleri Türk silâhlı kuvvtlerini tesir altına alıyor,' gibi şeylerden söz ettiği zamanda Türkiye, İkinci Dünya Harbinden beri bugünkü kadar kendi kendine yeterli duruma yükselmemiştir. Karşılıklı menfaatlere uygun olarak sağlanan yabancı yardım, oran itibariyle Türkiyenin kendi askeri ve ekonomik çabalarına nazaran bugün daha azdır. Diğer birçok gelişmekte olan büyük memleketlere kıyasla Türkiyede yabancı yatırım çok küçük çaptadır. Türkiyenin kendi yatırım masrafları, tüm gelişme programının gittikçe büyük bir oranını teşkil etmektedir — ki bu oran 1969'da yüzde 92'dir. Aşırı akımcılar bunu bildikleri halde gerçekleri örtmek için öyle büyük bir çaba sarfetmektedirler ki, hakikat yeter derecede aksedememektedir.

Türkiyedeki gittikçe olgunlaşan demokratik müesseselerin istikrar durumunu göz önünde tutarak, ve Amerika Birleşik Devletleri Türkiye ittifakının her iki memleket için de faydalı olacağına inanmış olarak, Türkiyenin geleceğinden iyimser ve ümitvar bulunarak Türkiye'den ayrılıyorum. Bu konuda katkıda bulunmak için çeşitli yollarda çalıştım. Ben gittikten sonra tavsiyelerimin bir çoğunun benimseneceğine dair ümitliyim."

BİR BELGE DAHA!

İlk ve orta dereceli okullara parasız dağıtılan 25 kuruş bedelli bir broşür daha var ki, okullardan bize kadar ulaşan bu broşür hakkında gerekli işlemi yapmıyan okul yöneticilerinin hangi amaca ve dâvaya hizmet ettiklerini doğrusu merak ediyoruz. "Şair, muharrir, emekli albay Enver Tuncalp"in havsalasında dökülen, "Türkiye Komünizmle Mücadele Derneği Ankara Şubesi'nin 1 numaralı neşriyatı" olarak 1969'da Ankara'da basılan "Silâh Başına" adlı bu broşürün önsözünde şöyle denilmektedir:

"...Kardeşçe, sulh ve sükûn içinde yaşamak idealimizdir. Fakat huzuru ve sükûnu bozucu şahıslar, guruplar ve cereyanlar da eksik olmuyor. Bunların ön saflarında ise komünistler gelmektedir. Mânayı, mâneviyatı ve mukaddesatı inkâr edip herşeyi katı madde arayan ruhu boşalmış ve katılaşmış bir kitleye karşı mümkünse selâmet yolu göstermek, değilse şerlerinden korunmak bütün dünyada olduğu gibi Türkiyemizde de zarurî bir hal almıştır. Bu şuuru hak ve hakikata taraftar olan her vatandaştan, her müslümandan beklemek hakkımızdır. Ruhî itminandan ve mânevî telkinattan mahrum kalmış büyük bir kütlenin sol ve sosyalizm perdeleri arkasındaki korkunç zihniyete alet olması ihtimalden uzak değildir. Onları uyarmak, onların ruhî boşluklarını tatmin, mânevî gıdalarını temin etmek vazifemizdir."

Ve daha bir sürü lâf, bir sürü fetva kırıntısı. Komer'in, Suudistan sığıntısı M. Şevket Eygi'nin ve benzerlerinin kusuntularını andıran bu incilerin ilk ve orta dereceli okullarda ne işi var?

Broşürdeki fetva kırıntılarından bazı parçaları birlikte okuyalım. "Silâh Başına" adlı fetvadan:

Susmak büyük felâket,
Moskof bakmaz yaşına,
Tehlikede memleket,
Ey Türk silâh başına!....

"Millî Ülkü" adlı fetvadan :

Sustur şu anarşisti,
Bulaştırmasın pisti,
Şu kahpe komünisti,
Her yerde ezeceğim!..

"Mezar" adlı fetvadan :

İnzibat, Jandarma, Kaymakam, Vali,
Tetikte Ordumuz, bütün ahali,
Kızıl kâfirlerin yakın zevali,
Türkiye kızıla mezar olacak!..

Suudistan sığıntısı Eygi'nin fetvalarına ne kadar da benziyor, değil mi?

"Tehlike" adlı fetvadan:

Suyunu kesecek kızıl vanalar,
Elinden gidecek besli danalar,
Vatan tehlikede dertli analar,
Kızıl komüniste saldırın haydi!..

Kızılay'da gezer şu kızıl it'ler,
Asil Türk evlâdı sende ümitler,

türkçesi bu!

politikanın pisi

Demek, CHP'nin lideri İnönü ile DP'nin lideri Bayar küsüşünce kıyamet kopacak ülkede, barışınca huzur gelecek, barış gelecek ülkeye?

Ya öteki partiler? Ya sınıflar? Ya bilim?

Onların sözü mü olur canım! Onları ciddiye alan mı var sanki! Egemen sınıfların öteki partileriymiş, emekçi sınıfların partisiymiş, sosyal - ekonomik sorunlar ve yasalarmış, iç ve dış politikaymış, sömürmek ve sömürülmekmiş, vızgelir bizim çağ - dışı yaratıklara. "Biz barıştık; ortalık sütliman; biz küsüştük; kızılca kıyamet" derler onlar. Bu ülkenin canına bu adamlar ve onların takımları okumuşlardır. Tarih diye "Hikâye-i Al-i Osman", politika ve ülke yönetimi diye "İsmet - Celâl" sürtüşmesi... İşte, elli yıldır gördüğümüz bu!

Dediler ki: "Yaraları sarıyoruz.."

Yalan! Bu halk, yüzyıllardır yaralı. Onunki neden sarılmaz?

Dediler ki: "İsmet Paşa, kindar olmadığını ispat etmek istiyor."

Lâf! Kime ne, İsmet Paşa'nın Celâl Bayar'a kininden?

Dediler ki: "Demokrasi.."

Komik! O demokrasinin reçetesi Amerika'nın cebinde.

Yıllardır yazdık, söyledik; yine yazıp söyliyelim: Bu ülkeye en büyük düşmanlığı CHP yapmıştır. Bu halkın Kurtuluş Savaşı tarihini bir mirasyedi hovardalığı içinde har vurup harman savuran parti, CHP'dir. Herhalde hiçbir ülkenin tarih kanalı böylesine tıkanmamıştır. CHP'nin ve onun değişmez lideri İnönü'nün 1950'den sonraki niyet ve eylemi, sadece, iktidar koltuğunu DP'den ve AP'den kapmak olmuştur. Onun içindir ki, icazetli demokrasi, CHP'nin suratına dönmüştür. Emekçi halkın, "Demirkırat" diye türkçeleştirerek benimsediği ve doluştuğu DP ise, CHP'nin halk düşmanlığının doğal bir sonucu, bir ürünüdür. Emekçi halk, bıkıp usandığı CHP yönetiminden kurtulmak için, 1950'de yılana sarılmıştır. Bu yılanın başını, 27 Mayıs 1960'da Ordu ve Gençlik ezmiştir. Emekçi halkın çıkarını koruyan 61 Anayasası, referandumla kabul edilmiş bir anayasadır. İşte şimdi CHP, 27 Mayıs 1960'la "vatan haini" diye tescil ettirdiği DP yöneticilerinin "vatan haini" olmadıklarını ispata çalışmaktadır. Bunu niçin yapmaktadır CHP? İsmet Paşa, kindar tanınmak istemiyormuş da... Yaraların sarılması gerekiyormuş da... Ülkenin huzura ihtiyacı varmış da... Bütün bunlar lâf, bütün bunlar maske!

CHP'nin ve onun liderinin "yara sarmak"la, "huzur"la, "barış"la, "kardeşlik"le ilgisi - ilişkisi yoktur. CHP, Ekim 1969 seçimlerini vurmak, Celâl Bayar faktörünü araya sokarak, Süleyman Demirel'i güçsüz düşürmek, Ordu ile karşıkarşıya getirmek istemektedir. İmran Öktem'in cenaze töreninde sayın Tuğgeneral Alpartun'un tabancasını çekmesi ve İsmet Paşa'yı korur tavır takınması, İsmet Paşa'da, "Ordu benden yana, ben ne dersem, o olur" kanısını uyandırmıştır. Paşa sanmıştır ki, Ordu, "Paşa bilir" görüşündedir. "Mademki Paşa böyle istiyor, o halde doğrusu budur." Bunda, son günlerde birdenbire Amerika'ya taşınan CHP'li "müteberler"in oradan getirdiklerini sandığımız "iyi hava"nın da rolü olmuştur kuşkusuz. Ama, sonuç ne olmuştur? CHP, Süleyman Demirel'i -ve hattâ Celâl Bayar'ı- harcıyayım, seçimleri vurayım derken, Ordu'yu, MBK'yı, CHP'deki namuslu solcuları, tarafsız gibi görünen -kalbi CHP'den yana- aydınları, CHP'de hâlâ umut gören devrimcileri, bütün sosyalistleri, emperyalizm ve işbirlikçiliği DP'nin kişiliğinde somutlaştıran bütün yurtseverleri karşısına almıştır. Şu anda CHP, bu af konusunu ortaya atmadan, Celâl Bayar'la kucaklaşmadan öncekinden daha güçsüz, daha itibarsız durumdadır. CHP diye bir parti yoktur artık. Emekçi halkın desteğini hiçbir zaman sağlıyamamış olan CHP, şimdi de bürokrasinin desteğini yitirmiştir. Bunun adı politika değil, pis politikadır. Bu, cüzzam gibi bir politikadır. Ordu'nun, MBK'nın, devrimci gençliğin ve halkın tepkisini ise zamanla göreceğiz. Bu yazı 14 Mayıs 1969 günü yazılmıştır. Yâni, DP'nin iktidara geldiğinin ondokuzuncu yıldönümünde ve İnönü ile Bayar'ın ellerinin buluştuğu gün!

Ama, manevra yeteneği ziyadesiyle gelişmiş CHP'nin, yarın kalkıp, "Ben, 27 Mayıs düşmanlarının açığa çıkması için böyle yaptım. AP'nin ülkede yarattığı ve yaratmak istediği ortamı kamuoyunun gözü önüne sermek için bu oyunu sahneye koydum" demesi de mümkündür! TİP Genel Başkanı'nın belirttiği gibi, CHP hiçbir zaman samimi olmamıştır yurt sorunlarında. "Vatan haini" diye tescil ettirdiği bir parti liderini birdenbire kucaklayıp öpen CHP'nin, Türkiye'nin insan ve kültür düzeyiyle, sosyal gelişmesiyle ilgili 141 ve 142. maddeler konusunda burnunun ucuyla konuşması, 'Olsa da olur, olmasa da... Fakat öncelikle Bayar ve şürekâsının affı' demeye getirmesi, bu partinin yöneticilerinin demokrasiye de, Anayasaya da, sola da, sosyalizme de, fikir özgürlüğüne de inanmadığını, saygı duymadığını göstermektedir.

Celâl Bayar faktörüyle AP'yi böleyim, seçimleri vurayım diyen CHP'nin, kendisi bölünmüştür. Celâl Bayar ve takımının affını AP'nin yönetici takımından fazla ister görünmeğe çalışan, böylece Ordu ile AP'yi karşıkarşıya getireceğini uman CHP, kendisi Ordu ile karşıkarşıya gelmiştir. Demek ki Türkiye çok değişmiştir. Demek ki, CHP'nin mutfağındaki hesaplar ters çıkmıştır. CHP'nin ve AP'nin dümensuyundaki kavruk partiler de boylarının ölçüsünü alacaklardır elbet de.... Anayasa'nın tek savunucusu olarak ortada TİP ve Ordu kalmaktadır. Türkiye'nin yarını ve kurtuluşu, bu iki gücün damgasını taşımaktadır.

Neyi değiştiriyorsunuz? 61 Anayasasının hiçbir emri daha yerine getirilmedi! 61 Anayasası, daha, soluk alacak vakit bulamadı! Referandumla kabul edilen bir Anayasa'nın emekçi halka açık kapıları kapatılsın, sömürücü, işbirlikçi egemen sınıfların çıkarlarına kapalı kapıları açılmağa çalışılsın... Olacak şey değil! Buna hangi vatansever âmin der, buna hangi anti-emperyalist güç âmin der? "Yaraları sarmak", "yurda huzur getirmek" iddiasında olanlar, yeni yaralar açtıklarının, yurdu biraz daha huzursuz hale getirdiklerinin farkında mıdırlar? Huzur için, mutlaka, Celâl Bayar ve şürekâsının Parlâmentoya girmesi şart mıdır? NATO, İkili anlaşmalar, 6. Filo, kapkaççılar, ellik gâvuru saltanatı, sömürü düzeni gibi ana sorunlar varken, "gayrimeşru"luğu Anayasa'ya yazılmış bir partinin yöneticilerinin affı için çalışmak vatanseverlik midir, halkseverlik midir, Cumhuriyetseverlik midir, Anayasaseverlik midir?

hüseyin korkmazgil

OLDUĞU GİBİ: 1

SOSYALİSTLİK Mİ? SOSYALİSTİMSİLİK Mİ?

adnan cemgil

Amerikanofil Aren'in başını çektiği "Muhalefetçiler", T. İ. P.'ni iki Kongrede de ele geçirememenin birikmiş kinini boşaltmak için "Potansiyelden Güce" dövizli bir dergi yayımladılar. "Emek"lerinin daha başında, adı geçen ekibin borazancı başışı Çetin Altan, "Sosyalizm mi? Mosyalizm mi?" başlıklı yazısıyla saldırı borusunu öttürmüş.

Sosyalistliği bohem maceracılığının cakalı bir numarası sayarak - puvan toplamak için - bir dakikasını bile yatmadığı yüzlerce yıllık hapislerden ve uğradığı bir saldırıdan -zindanlarda çürüyen ve dâvası yolunda öldürülen gencecik sosyalistlerin hatırasını hiçe sayan bir pervasızlıkla- söz etme fırsatını kaçırmayan bu megalo - mitoman, son yazısında da T. İ. P.'ni gözden düşürme çabasına kanıt diye, kısırlaşmaya başlayan muhayyilesinin yavan ürünlerini sıralamış. Dediğine göre, T. İ. P. sorumluları, oy koparmak için halka nutuk çekerken şöyle derlermiş:

"— Emekçi kardeşim uyan, oyunu bana ver.
— Ben sana doğruları söylüyorum, beni seç.
— Kurtulmak istiyorsan bizi Meclise gönder."

Bu sözeri, burjuva oportünizmine kaymanın belirtileri olarak sıralayan Çetin Altan, zaman zaman tekrarladığı "yazarlık namus"u adına kimlerin, nerede, ne zaman söylediklerini de belgeleriyle açıklamalıydı.

Burada üzerinde durulması gereken bir nokta var: 1965 Milletvekili seçimlerindenberi yapılan bütün seçimlerde "Muhalefetçiler"le birlikte Çetin Altan da T. İ. P. adına halka nutuk çekmişti. 1968 Senato seçimlerinden sonra hiç bir seçim de olmadığına göre, kendisi ve "Muhalefetçiler"de demek ki yukardaki "burjuva oportünizmi"nin incilerini serperek halkın oyunu almak istemişlerdi: Çünkü Altan ve ötekilerin bir bölüğü, Meclis Grupu üyesi olarak, bir bölüğü de Genel Yönetim Kurulu ve Merkez Yürütme Kurulu üyeleri olarak T. İ. P.'nin sorumlu kişileri bulunuyorlardı. Bugün de yine aynı durumdadırlar. O halde kim, bu saçma sapan, çocuk kandırmak için bile söylenmeyecek kadar kaba lâfları söylemiş? Hemen söyleyelim ki; hiç kimse! Ama şimdi Çetin Altan, T. İ. P.'ni yıkma işinde payına düşen görevi yerine getirmek için kendini zorlaya zorlaya bu uydurmaları ortaya atıyor.

Bir de şu var: Seçim Kanunundaki değişiklikten sonra bu "milletvekili olma - olmama" motifini sürekli olarak işleyen ve daha düne kadar övgüler yazdığı insanlara çirkin sözlerle saldıran Çetin Altan'ın milletvekili oluşunu hatırlamakta yarar var: Türkiye İşçi Partisi'nin aday listesine bağımsız olarak girdikten sonra, milletvekilliği kesinleşinceye kadar Parti'ye girmemiş olan Çetin Altan, anlaşılıyor ki, seçilmeseydi T. İ. P.'nin kapısından içeri adım atacak değildi. Acaba şimdi diline doladığı "burjuva oportünizmi" suçlaması, bilinç altında kıpırdayan bir suçluluk duygusunun dışarı tepişi midir dersiniz?

Ne derseniz deyin; böyle bir kişiye sosyalist değil, sosyalistimsi bile diyemezsiniz herhalde!

Not: Ç. Altan'ın tutarsızlığını belgelemek üzere, yazılarından 'seçmeler'i de ayrıca yayınlıyacağız. — A. C.

"Kızıl Kâfir" adlı fetvadan:

Komünist olan müslim
Şeytana olur teslim.

Mürtet olur kendisi
Boş sayılır karısı

Evlâtları piç olur,
İnsanlığı hiç olur...

Ölüsü de kepaze,
Yıkanmaz ki cenaze.

Namazı da kılınmaz,
Kabristana alınmaz.

Yargıtay Başkanı İmran Öktem'in cenaze törenine saldıranlar, işte bu fetvalarla yetişiyorlar. Fetvacıbaşı, subayları, assubayları, mehmetçiği de ihmal etmemiş, herbirine ayrı ayrı öğütte bulunuyor:

Her yönde kol gezecek,
Tehlikeyi sezecek,
Komünisti ezecek,
Kahraman Türk subayı...

. . . .

Temiz, nurlu benizle,
Kızıl düşmanı izle!
Komünizmi temizle,
Yiğit, şanlı Assubay!..

. . . .

Fetvacıbaşı, hemen ardından, "Birleşin aynı safta, Millî Cephe kurulsun" emrini veriyor. Suudistan sığıntısı Eygi'nin Cemal Tural'ın Genelkurmaylık görevini bırakacağı günlerde yazdıklarını lûtfen bir düşününl Türkiye'deki 27 Mayısçılar, Atatürkçüler, Anayasacılar, sosyalistler, bu ortaçağ kalıntısı yaratıklara göre hep "komünist"tir, hep "kızıl"dır. Ve bu kalıntılar, okumamış halkı ve çocuk yaştakileri sürekli olarak "savlet"e, saldırıya çağırmaktadırlar. Son yıllardaki, hele de son aylardaki saldırılar gözönüne getirilirse, bu yayınların etki derecesi anlaşılır. Emperyalizm, bu kalıntılar sayesinde yerleşmektedir ülkeye. 6. Filo'yu kıble yaparak politik namazlar kılanlar bunlardır. Tiyatrolara, resim sergilerine, kongrelere saldıranlar bunlardır. İmran Öktem'in cenaze törenine ve yüksek yargıçlara saldıranlar bunlardır. Anayasayı değiştirmek, hattâ kaldırmak isteyen bunlardır. Bunlara şirin görünmek için izlenen iç politika, Bağımsızlık Savaşı vermiş bir ülkeyi nereye götürürse, bugün biz oradayız işte! Osman Bolulu'nun şöyle bir tekerlemesi vardır:

Yeşil yandı: Geç!
Kırmızı yandı: Dur!
Sarı yandı: Hazırlan!
Trafik lâmbası gibi adamlar,
Sallan beyim, ha sallan!

Evet, işte durum bu! Bilimle, teknikle, sanatla, edebiyatla ne alıp-vereceği var bu ülkenin!

TÜRK GENÇLİĞİ KÜLTÜR KULÜBÜ

Alman Sendikalar Birliği (DGB)'nin düzenlediği bu yılki 1 Mayıs toplantısına Köln'deki yabancı işçiler ve Türk Gençliği Kültür Kulübü de katılmıştır. Alman işçiler, ilk olarak, Türkiye'nin sorunlarına değinmişler, Türkiye'deki anti-emperyalist ve devrimci güçlere karşı girişilen baskı hareketlerini yermişlerdir. Franko İspanyasının bayrağı ise devrimci İspanyol işçileri ve Alman öğrencileri tarafından yakılmıştır. Türk işçileriyle Türk öğrencileri, ellerinde şu dövizlerle yürümüşlerdir: "Yaşasın emekçilerin Türkiyesi", "Kahrolsun emperyalizm ve uşakları", "Sömürüye paydos", "Opera binası değil, iş yeri istiyoruz."

FKF — ERZURUM SEKRETERLİĞİ

İmran Öktem'in cenaze törenine saldırı olayını protesto amacıyla bir bildiri yayınlayan FKF Erzurum Sekreterliği, şöyle demektedir: **"Emperyalizmin ateş çemberi Türkiyemizi de iyiden iyiye sarmıştır. Amerikan emperyalizmi, halkları halklara düşürmek kardeşi kardeşe kırdırmak ve bu kaos içinde, kendi sömürüsünü ilelebet sürdürmek için de, yeni ideolojiler bulmaktadır. Bu yeni ideoloji, şeriatçilik oyunudur. Bile bile uyandırılmamış halkımızın dini duygularını, inançlarını istismar ederek cihad âvâzeleri altında bu bölücü,**

parçalayıcı, amansız oyununu gerçekleştirmek ve kendisine köpeklik edecek faşist cuntayı getirmek plânı ve hesabı içindedirler. Daha önce denemesi yapılan Konya olaylarını, İzmir'de tertiplenen bomba olayını, İstanbul'da sahneye konan Kanlı Pazar'ı ve bunları takiben Erzurum'da bir Şiir ve Folklor gecesini fırsat bilerek açılan cihad bayrağını ve nihayet geçtiğimiz Cumartesi, Yargıtay Birinci Başkanı Sayın İmran Öktem'in cenazesine saldırı olayını yaratan zihniyetin hareket noktası aynı kaynaktan gelmektedir. Bu, açıkça Amerikan Emperyalizmi ve onun içimizdeki ortaklarıdır."

gazi eğitim'de pasifikasyon

1950'denberi tekke haline getirilmeğe çalışılan, bu yüzden, devrimci öğrencilerle "iktidarın adamı" okul yöneticileri arasında sürekli çatışmalara sahne olan Gazi Eğitim Enstitüsü'ndeki son olaylar, devrimci Öğrenci Derneği'ni etkisiz hale getirme, devrimci öğrencileri sindirme niteliği taşımaktadır. G. E. E. Öğrenci Derneği Başkanı Zeki Sarıhan ile kardeşi Ayhan Sarıhan, devrimci eylemlerinden dolayı, 28 Nisan günü, okuldan temelli uzaklaştırılmışlardır. Bu kararın görünürdeki nedeni, Sarıhan'ların, okul yöneticilerinin birtakım yolsuzluklarını kamuoyuna duyurmak istemeleridir. Bu yolsuzluklar şunlardır: 1) Satınalma Komisyonu, erzak alımında yolsuzluk yapmakta ve öğrenciler aç bırakılmaktadır, 2) Yöneticilerden biri, okulun işaretini taşıyan rozeti kendi hesabına bastırarak yıllardır sattırmaktadır, 3) Okul ek inşaatlarında müteahhitler, yöneticilere maddi çıkarlar sağlayarak, su sayacı takmadan, okulun suyunu kullanmışlardır, 4) Yıllardır okula alınan mazot eksik teslim alınmış, fakat bir yıl sonra, tam alınmış gibi belge düzenlenmiştir.

Öğrenci Derneği, bu konularda inceleme yapmak üzere bir "Yolsuzluk Araştırma Komisyonu" kurmuş, ilk iş olarak da, rozet konusu ele alınmıştır. Fakat, konuyu öğretmenlerle öğrencilerin birlikte görüşmesine Okul Müdür Vekili izin vermemiş; ardından Müdürlüğe vekâleten atanan Mehmet Doğanay ise, Öğrenci Derneği'ne baskı yapmağa başlamıştır.

Bu noktaya nasıl gelinmiştir?

TÖS'E YAZIK OLUYOR

Birgün telefon çaldı. TÖS'den, yetkili bir yöneticiydi. "Buyrun Hocam?" dedim. "Forum'a o yazıyı niçin koydunuz? Forum bize niçin cephe alıyor?" dedi. (1 Mart sayımızdaki "Eğitim Yürüyüşü" adlı yazıyı demek istiyordu.) "Forum size cephe almaz. Yazıyı yanlış değerlendirmişsiniz. Yürüyüşü ben, kendim, baştan sona izledim. O yazı, TÖS'ün devrimci niteliğine gölge düşürücü bazı durumların bir eleştirisidir, öğretmeni destekleyen bir yazıdır o" dedim. "Kim yazdı o yazıyı?" dedi. "Ben!" dedim. Kısa bir susuştan sonra, "Ama kardeşim, teşkilâtımızda okutmayız Forum'u.." dedi.

Al sana bir de tehdit! Sanki Forum'u TÖS örgütünde kendileri okutuyorlarmış da..

"Hocam" dedim, "Forum, TÖS'ün organı değil, meslek dergisi hiç değil! Forum, sosyalist bir dergidir. Bense, öğretmen değil, öğretmenleri ve onların örgütlerini destekleyen özgür bir gazeteciyim. Yürüyüş'ü sizin ölçülerinizle vermek zorunda değilim. Devrimci niteliğini yitiren herkesi, her örgütü kıyasıya eleştirmek görevimdir benim. Kaldı ki, o yazı, çok düşünülerek yazılmış, öğretmeni birtakım politik oyunlardan çekmeğe çalışan bir yazıdır."

Konuşmanın bundan sonrasını özetlemeğe lüzum yok.

Ertesi gün de, gerçekten saydığım bir öğretmen telefon etti. Yazıyı benim yazdığımı söyledim. "Yanlış anlamaya yol - açabilir; küçük bir açıklama yazsan fena olmaz" dedi. "Taksim Olayı nedeniyle, Yürüyüş zaten gürültüye geldi, Hocam. Bu konu üzerinde daha geniş durmak istiyorum ilerde" dedim.

Gerçekten de yazmak istiyordum. Forum zaten, herzaman yanında olmuştur öğretmenin. Bırakın Forum'u, ben kendim yanında olmuşumdur öğretmenin. TÖS'deki dalgalanmanın içyüzünü araştırıp, destekleyici bir eleştiri yazmak istiyordum. Çünkü TÖS'de ortaya çıkan "Devrimci Grup" tezgünde gelişip güçlenmiş, TÖS yöneticilerini tedirgin eder hale gelmişti. Koç - Baykam - Uysal üçlüsünün öğretmenin desteğini nerelerde kullandıklarını pek iyi bildiğimden, TÖS'deki bu sürtüşme üzerinde durmak, devrimci çizgiyi kalın kalın göstermek istiyordum. Fakat TÖS'ün bazı pireli yöneticileri, beni bana bırakmadılar. TÖS gazetesinin adıma postalanmış 5 Nisan 1969 sayısındaki, Forum'un "Eğitim Yürüyüşü" adlı yazısına sataşan yefcürüknâmeyi okuduktan sonra inandım ki, TÖS'ün başına çorap örenler, TÖS'ün bazı yöneticilerinden başkası değildir.

Bakın, Forum'daki "Eğitim Yürüyüşü" adlı yazıya cevap veren imzasız imza, hangi sıfatları yakıştırmış bize: "Kendini saklayan yazar", "bu korkak, kişiliksiz yazar", "bu kişiliksiz kalem", "Pembe Köşkte Paşanın imzasını almak için yağcılık yapan yazar", "öğretmeni küçültme ve suçlama cüretini gösteren yazar", vb...

Ve TÖS'ün kendini saklamayan, kişilikli, yiğit, imzasız imzası, yazısının sonunda bir de kehanette bulunuyor; diyor ki: "Forum'da yayınlanan bu yazıya paralel bir de bildiri basılıp dağıtıldığını duyduk. Forum'daki yazı ile bu bildiri bağlantılı olabilir."

Anlaşılıyor ki, TÖS gazetesindeki yefcürüknâmenin yazarı, Forum'daki "Eğitim Yürüyüşü" yazısını Devrimci Gruptan birinin yazdığını düşünde görmüş, sıfatları o kişi için sıralamış. Yoksa benim, ne Paşa'nın Pembe Köşkünde Paşa'dan imza koparmak için yağcılık yaptığım olmuştur, ne de TÖS'ün seçimlerinin yaklaştığından haberim vardır. Benim adım, Hüseyin Korkmazgil'dir. Hiç kimse, benim, kendini saklayan, kişiliksiz, korkak biri olup olmadığımı TÖS'ün pireli yazarından sormaz. Böyle desteksiz atışın bir adı da "kör - atış"tır ki, TÖS seçimlerinin yaklaştığı bir sırada bunun zararı herhalde bana değil, kör - atış yapanlara dokunur.

Bazı TÖS yöneticilerini eleştiren bir yazıyı, Forum'un gitmediği, fakat TÖS gazetesinin gittiği yerlerdeki öğretmene "öğretmeni küçülten, suçlayan" yazı diye tanıtmağa çalışmak, TÖS yöneticiliği yapıyorum diye şişinen kimselere yakışmaz. Pireli yöneticinin cesareti varsa, Forum'un o sayısını TÖS gazetesiyle birlikte yollasın öğretmene. Fakat, yapamaz bunu! Bunu yapacak zekâya sahip olsaydı, Hüseyin Korkmazgil'in yönettiği Forum dergisinin TÖS'e cephe aldığını yazıp yaymanın, Hüseyin Korkmazgil'e değil, bazı TÖS yöneticilerine zararı dokunacağını bildirdi. Hele, yazıyı yazanın ben olduğumu söyledikten sonra, oturup, Devrimci Grup'tan birine hakaret etmek için bir yefcürüknâme döşenmek, gümüş çatalla tükrük köftesi yemektir.

KORKMAZGİL

zafer alanı mı, hayd park mı?

29 Nisan günü Ankara'da Zafer Alanı'ndan geçen yabancılar, herhalde, "Hayd Park, Hayd Park" diye, kahkahalarla gülerlerdi. Bir gazeteci, "Malière şu günlerde Ankara'da yaşamış olsaydı, bin tane komedi yazardı" diyordu.

Bilindiği gibi - ama, belki de bilinmiyordur; çünkü durum onu gösteriyor-, 29 Nisan, Üniversite gençliğinin ve halkın, Anayasa dışına düşen bir iktidara direndiği gündür. Bu iktidar, 27 Mayıs'la yıkılıp gitmiştir.

29 Nisan'ın yıldönümleri, bugüne kadar, "Ordu - Gençlik - Devrimci halk elele" kutlanırdı. 29 Nisan 1960'da bu gençliğin, bu ordunun ve bu halkın karşısına dikilenler ise, kuyruklarını kısar otururlardı. Anayasa dışına düşmüş iktidarın savunucuları için yas günü olan 29 Nisan, devrimciler için kutlama günüydü.

Bu yılki 29 Nisan öyle olmadı. 29 Nisan, bir "hesaplaşma" günüydü 1969'da. 27 Mayıs 1960'da yıkılıp giden iktidarın savunucuları, AP iktidarının desteği ve koruyuculuğu altında, Ankara'daki Zafer Anıtı'nın önünde toplandılar ve veryansın ettiler 29 Nisan'ı yaratanlara.

29 Nisan günü, önce, Devrimciler geldiler Zafer Anıtı'nın önüne; konuştular, konuştular, konuştular; alkışladılar, alkışladılar, alkışladılar. Bu, 27 Mayıs'ın onlara tanıdığı bir "hak"tı. Bu, Zafer Alanı'nda, üniforması sırtında, kılıcı elinde, dimdik duran Bağımsızlık Savaşı Komutanı'nın onlara tanıdığı bir "hak"tı. Bunda herhangi bir terslik yoktu. Türkiye'nin bağımsızlığının koruyucuları, Anayasanın savunucuları, kendilerine tanınmış olan "hak"kı kullanıyorlardı.

Ancak, terslik şuradaydı: Devrimcilerin çekilip gittiği Zafer Alanı'na, az sonra, 27 Mayıs'la yıkılıp gitmiş olan "gayrımeşru iktidar"ın savunucuları, yedekçileri, çanakçıları toplandılar ve, AP İktidarının desteği ve koruyuculuğu altında, verip veriştirdiler Devrimcilere. Atatürk, sırtında üniforması, elinde kılıcı, dikilip duruyordu Zafer Alanı'nın ortasında.

Yabancılar, "Komedi, komedi!" diyerek basıyorlardı kahkahayı.

Zafer Alanı, 29 Nisan 1969'da, mükemmel bir "Hayd Park"tı artık. Ancak, Zafer Alanı'nın Hayd Park'a çevrildiği duyurulmamıştı halka. Ve Atatürk, sırtında üniforması, elinde kılıcı, AP İktidarının ne yapmak istediğine bakıyordu; konuşmuyordu. Konuşacak mı, diye bekledik. Konuşmadı.

Birkaç gün sonra, Yargıtay Başkanı'nın cenazesine saldırıldı. Ve gençler, "Atatürk geliyor!" diye bağırdılar. Sükan'ın coplum polisi ise, "Hadi ulan siz de.." diyerek salladı copu.

"Şah deme!" demişler Pir Sultan Abdal'a.

"Sizde Şah diyeni öldürürlerse - Ben de bu yayladan Şaha giderim" demiş Pir Sultan Abdal.

Hak diyoruz, hak! Bağımsızlık diyoruz, bağımsızlık! Sosyalizm diyoruz, sosyalizm! Atatürk, bunları diyenlerindir, bunları diyenleri vuranların değil! Atatürk'e saldıranların, Zafer Anıtı önünde toplanıp, Atatürkçülere saldırmaları, Zafer Alanı'nı Hayd Park'a çevirmeleri, karıncanın kanatlandığının işaretidir.

Hadi görelim!

1400 öğrencisi ve 170 öğretmeni bulunan Gazi Eğitim Enstitüsü'nde öğrenciler, "daha iyi eğitim olanaklarına kavuşmak, halka dönük eğitimi gerçekleştirmek ve öğrenciye yapılan Anayasa dışı baskıları kaldırmak amacıyla" Kasım 1968'de boykota gitmişlerdir. Boykotla birlikte, G. E. E. 'nde baskı ve sindirme tedbirleri birbirini kovalamıştır. En somut örneği, öğrencilerce pek sevilen devrimci iki öğretmenin (Muzaffer Gürses ve Doğan Ergün) okuldan alınıp, başka ve alt derecede okula verilmesidir. Öğrenciler, bunu protesto için büyük bir yürüyüş düzenlemişlerdir. Bundan tedirginlik duyan Bakanlık ve Okul Yönetimi, Öğrenci Derneği'ne baskıyı daha da artırmıştır. Bunun üzerine Öğrenci Derneği, 4 Mart 1969'da, Bakan'a bir açık mektup yayınlamıştır. Açık mektupta şöyle denilmektedir: **"Biz, yabancı sömürüyle uğraşıyoruz. Siz bizimle uğraşıyorsunuz. Biz, azınlıkta olan bir sınıfın, koskoca bir halkı sömürmesinin karşısındayız. Siz bizim karşımızdasınız. Sizin ceza vermeye kalkıştığınız öğretmenlerimizin namuslu düşüncelerini aynen paylaşıyoruz. Ya onları geri verin veya hepimizi cezalandırın."**

Öğrenci Derneği, Okul Müdürlüğüne, 14.4.1969 tarihinde şu yazıyı yazmıştır:

"Eğitim Enstitülerinin öğrenci temsilcileri hemen her yıl toplanarak, okulların sorunlarını görüşmekte idiler. Kasım 1968'den beri Eğitim Enstitülerindeki gelişmeler ve öğrencileri yakından ilgilendiren statü değişikliğine gidiş karşısında, son durumu görüşmek üzere, Yönetim Kurulumuz bir toplantı çağrısında bulunmaya kadar vermiştir. 10 Eğitim Enstitüsü Dernek başkanları ve yönetim kurullarından ikişer üyenin katılmasıyla yapılacak toplantı 3 Mayıs Cumartesi günü başlayacak ve herhalde 4 Mayıs Pazar günü bitecektir. Gündem aşağıdadır. Öğrenci temsilcilerinin okulumuzda yatırılması ve yemeklerinin sağlanması için ilgililere emirlerinizi saygıyla rica ederim."

Okul Müdür Vekili Mehmet Doğanay, bu yazıya, 18.4.1969'da şu cevabı vermiştir:

"1. Yazınızdaki istekleriniz müdürlükçe kabul edilmemiştir.

2. Cemiyetler Kanununa, Dernek tüzüğüne ve Okul disiplin yönetmeliğine aykırı faaliyetlerde bulunan Derneğinizin, her ne maksatla olursa olsun Okul Müdürlüğüne yapacağı müracaat ve istek bundan böyle kabul edilmiyecektir. Tebliğ ederim."

Buna Öğrenci Derneği'nin cevabı da ayni anlamda olmuştur. Böylece, Okul Yönetimi ile Öğrenci Derneği arasındaki çatışma elle tutulur hale gelmiştir. Bunun üzerine Öğrenci Derneği, "Yolsuzluk Araştırma Komisyonu" kurarak, Okulda yıllardır söylentisi dolaşan birtak.m yolsuzluklara el - koyduğunu basına açıklamıştır. Okul Yönetiminin buna cevabı, Dernek Başkanı Zeki Sarıhan'la Edebiyat ikinci sınıf öğrencisi kardeşi Ayhan Sarıhan'ı okuldan temelli uzaklaştırmak olmuştur. Öğrenci Derneği bu kararı protesto amacıyla, **"Sayılmayız parmak ile - Tükenmeyiz sürmek ile"** başlığını taşıyan bir bildiri yayınlamıştır. Bunda, **"Gazi Eğitim Enstitüsü, emperyalizme ve sermayeci düzene karşı dikilmiş bir kaledir. Bu kalede devrimci kavgayı sürdüren öğrencileri okuldan atmakla devrimcileri susturacaklarını, sindireceklerini sananların özlemi, Gazi Eğitim Enstitüsünü emperyalizmin bir eğitim üssü yapmaktır"** denilmektedir.

Dernek Başkanı Zeki Sarıhan ile kardeşi Ayhan Sarıhan'ın imzasını taşıyan 30 Nisan 1969 günlü bildiride, Gazi Eğitim'deki olayların nedeninin sadece kendileri olmadığı belirtilmekte, şöyle denilmektedir:**"Hem sınıfsal kökenleri, hem de gençliğin genel özelliği bakımından G. E. E. öğrencileri ilerici bir nitelik taşırlar. Eğitim ve dünya görüşleri Bakanlık yöneticileriyle çatışır. Bu yüzden, Okulun akademi olması için başlayan Haziran boykotu, Kasımda 'Özerk Enstitü' isteğine dönüşüvermiştir. Böyle bir okula karşı olan Ertem, önce okulumuzu kapatmış, 17 gün süren boykot kamuoyu yaratınca, bütün isteklerimizi kabul ettiğini bildirmek zorunda kalmıştı. Uzun süren yeni yönetmelik çalışmaları bitmeden, şikâyetçi olduğumuz eski yöneticiler değişmiş, yerine bir başmü-**

fettiş gönderilmiştir. (...) Boykotlar sırasında daha da bilinçlenen öğrenci Genel Kurulu, 5 Ocakta yapılan Dernek seçimlerinde 'Toplumcular'a büyük bir çoğunlukla oy verdi. Yeni yönetim kurulu, yepyeni uygulamalara girmişti. Amaç, demokratik okulu getirmekti. İlgililer, devrimci eylemleri sindirmek için çeşitli yollardan saldırılara geçtiler. Başmüfettiş Mehmet Doğanay'ı okulumuzu 'tedvire memur' ederek vekâleten Okul Müdürlüğüne atadılar. Mehmet Doğanay, gelir gelmez, Okulda sıkıyönetim ilân etti. (..) Önce iki namuslu öğretmen nakledildi. Bunu çeşitli yollardan protesto ettik. Bakana açık kalple bir eleştiri mektubu yayınladık. Yürüyüş yaptık. Hem Okul Müdürü hem de Bakan, kendilerine hakaret ettiğimiz ve komünizm propagandası yaptığımız iddialarıyla bizleri savcılığa ihbar ettiler. Bir yandan hukuki baskı yaparken öte yandan Derneğin mali kaynaklarını kesmeye başladılar. 7500 lira 'ecrimisil' çıkarttırdılar. Peşinden, okulda Derneğin bütün çalışmalarının yasaklandığı bildirildi. Konferans salonunda yapılacak kültür gecelerini iptal ederek Ülkü Ocağı'na konferans vermeye başladılar. Okuldan çıkarılışımızın nedeni, birimizin Dernek Başkanı olarak, öbürümüzün de Genel Kurul üyesi olarak düşüncelerimizi açıklamaktan çekinmememizdir. Bundan başka, okul yönetmeliğini, yasaları çiğneyen birtutumumuz olmadı. (..) Kavga bitmemiştir. Ne Öğrenci Derneği Yönetim Kurulu, ne de Gazi Eğitim öğrencileri, demokratik haklarını kullanmaktan asla vazgeçmiyeceklerdir."

Nihayet Dernek, Türk Parlâmenterlerine bir açık mektup yayınlamak zorunluğunu duymuştur. "Ankara Gazi Eğitim Enstitüsünde olanlar, yerleştirmeye çalıştığımız demokratik hayat için yüzkarasıdır" diye devam eden açık mektupta, "Sırf toplumcu olmamızdan ötürü, Bakanlık, Okul Müdürünün de yetkilerini zorlıyarak var gücüyle Derneğimize baskı yapmağa başlamıştır. Okul içinde Derneğin mali kaynakları kesilmiştir. Okul Müdürü, Derneği tanımadığını bildirmiştir. Dernek Başkanı, Okul Disiplin Kurulunun da isteği dışında okuldan temelli uzaklaştırılmıştır. Yönetim Kurulu üyeleri okuldan kovulmakla, sınıfta bırakılmakla tehdit edilmektedir. Telefonlarımız sürekli dinlenmekte, mektuplarımız açılıp okunmaktadır. Amaç, sosyalist bir dünya görüşü, sosyalist çalışma ve ahlâk anlayışının uygulanmasına fırsat vermemek, bunu amaçlayan bir toplum ünitesini yaşatmamaktır" denilmekte, Parlamenterlere şu sorular yöneltilmektedir:

"1. Türk Demokrasisi, gerek küçük topluluklarda, gerekse yurt ölçüsünde kapitalizmin değişmezliği esasına göre mi kurulmuştur? Yoksa serbest seçimlerin sonucuna saygıyı mı gerektirir?

2. Hem sosyalistler seçimle işbaşına gelemezler demek, hem de böyle bir programla seçilen yönetim kurulunu işlemez hale getirmeye çalışmak samimiyetin ölçüsü olabilir mi?

3. Yöneticilerin, seçim sonuçlarına, yani kamuoyuna saygı duymadığı bir topluluk ta karşılıklı tavrın felsefesi ne olacaktır? Ve demokrasinin bulunmadığı bir yerde çıkabilecek olayların sorumluları kimler olacaktır?

4. Okumak, meslek edinmek, demokratik haklarımızı kullanmak için Anayasanın dışında garantiler mi aramamız ge-

'tös devrimci dayanışma bildirisi' üzerine

TÖS, devrimci ve halktan yana öğretmenlerin kurdukları bir mücadele örgütüdür. Her ne kadar bir sendika örgütü ise de, öteki sendikalar gibi sadece mesleki bir mücadele organı da değildir. TÖS, düzen değişmeden mesleki sorunların çözümlenemiyeceğine inanan insanların örgütü olduğu içindir ki, mücadelesini daha çok, düzenin devrimci yönde değiştirilmesi için yapılan mücadelelere katmıştır. TÖS'e ve TÖS'lülere karşı Bakanlığın ve sömürücü çevrelerin hışmı ve hukuk dışı davranışları bu yüzdendir.

Her örgütte o örgütün genel tutumunda birleşen, birleşmiyen, genel tutumu şu ya da bu şekilde değerlendiren kişilerin varlığı tabiidir. Biz meseleyi şöyle de koyabiliriz: Bir örgütte görüş ayrılıklarının olması mümkündür ve ayrı görüşlerdeki insanların o örgütte yönetimi ele almak için mücadeleleri de tabiidir.

TÖS'de de daha ilk kuruluş günlerinden itibaren başlıca iki düşünce ortaya çıkmaya başlamıştır. TÖS'ü yakından tanımayanların halen habersiz oldukları bu iki düşünceyi şöyle sınırlamak mümkündür: TÖS'ün, özellikle Genel Merkezinde halen görevli kimselerin temsil ettikleri ve taşradaki örgütte de oldukça taraftarı bulunan görüş, tutarlı bir devrimci ideolojiye sahip olmayı ve buna uygun etkin bir örgüt çalışmasını başaramamıştır. Çünkü tutarlı bir devrimci ideolojiyi ve buna uygun etkin bir örgüt çalışmasını yakın oldukları bir siyasi partinin tutumu ile bağdaşır görmemektedirler.

İlk defa, düşüncelerini "TÖS Devrimci Dayanışma Bildirisi" ile derli - toplu biçimde ortaya koyan ve halen TÖS'ün özellikle Genel Merkezinde söz sahibi olmayan kimseler ise, tutarlı bir devrimci yol izlemeyi ve etkin bir eylem göstermeyi istemektedirler. Bu iki ayrı düşünce, TÖS yönetiminde daha önceleri birbiriyle mücadele etmiştir. Şimdi önümüzdeki yaz tatilinde TÖS genel kongresi vardır. Bu iki düşünce taraftarları, TÖS'ün yönetimini elealmak için elbette ki birbirleriyle mücadele edeceklerdir. TÖS devrimci bir mücadele organıdır, demiştik yukarıda. Fakat bir örgütün gerçekten devrimci bir organ olması için, onu yöneten kişilerin de devrimci ideolojiye sahip olmaları gerekmektedir.

TÖS Devrimci Dayanışma Bildirisinde de ifade edildiği gibi, TÖS yönetimine uzun zamandan beri hakim olan kişiler, ne yazık ki, umutları gerçekleştirememişlerdir. Kıyıma ve haksızlığa uğrayan devrimci öğretmene gereken ilgi ve yardımı gösterememişlerdir. Bakanlığın karşısına, etkin bir şekilde dikilememişlerdir. Devrimci öğretmen, tek başına ve kendi güç ve cesareti ile mücadele etmeye bırakılmıştır. TÖS'ün maddi ve manevi gücü iyi kullanılmamıştır. Cesaretli eylemlerden korkulmuş ve kaçınılmıştır. Öğretmenin ne mesleki sorunları konusunda ciddi, verimli çalışmalar yapılabilmiş ve ne de Türkiye'de verilmekte olan genel devrimci mücadeleye gereken katkıda bulunulabilmiştir.

Genel ve eksik olarak anlattığımız bu nedenler yüzünden, taşradaki devrimci öğretmen bizzat kendi örgütünün kaderi ve geleceği üzerinde düşünmeye başlamış, memnuniyetsizliğini ve düşüncelerini yukarıda anılan bildiride ortaya koymuştur. TÖS yönetimine, önümüzdeki genel kongrede, gerçekten devrimci kişiler hakim olabilir mi olamaz mı, bunu bilemeyiz. Fakat bildiğimiz şudur: TÖS üyelerinin çoğu, dört yıllık çalışmalardan memnun değildir, daha etkin bir çalışma beklemektedir. Ve bu, mutlaka gösterilmelidir. Aksi halde, TÖS'ü ayakta tutmak gerçekten zorlaşacaktır. Çünkü devrimci bir öz ve eylemden yoksun her örgüt, er - geç yıkılmaya mahkûmdur. Mesele, TÖS'e devrimci öz ve geleneğini hakim kılmaktır.

nâzım bayata

Gelin Kardeşlerim !

Doğuşundan bu yana her şeye âlet edilmiş ve ön-plânda tutulmuş bir konu var. Politikacısı başarı yollarını onu istismarda aramış, ticaret erbabı, tefecisi, soyguncusu, rezilliklerini onunla kamufle etmeğe çalışmış, tüm ahlâksız kişiler, her dara düşüşlerinde ondan medet ummuşlar, her türlü ahlâksızlıklarının örtülmesini onun savunuculuğunu yapmakta görmüşler, her ileri hareketin karşısına onu paravana yaparak çıkmışlardır. Bu konu DİN'dir. Osmanlılarda bu, böyle olmuş; Cumhuriyetin ilânından bu yana ve günümüzde yine böyle olmaktadır.

Bu kutsal müessese, çıkarcı çevrelerce olduğu gibi, onu yaymakla görevli kişilerce de onun veya bunun, özellikle soyguncu sınıfların yararına cami kürsülerinde yanlış yorumlanarak kutsallığını kaybedecek bir kıvama getirilmiştir. İnsanoğlunun yaratılışından islâm dininin doğuşuna kadar geçen süre içerisinde birtakım dinler zuhur etmiştir. Bâtıllarını bırakalım. İlâhi dinlerin en güzeli, en yücesi islâm dinidir. Allah bunu, **"İNNEDDİNE İNDELLAHİL İSLÂM, yani "allah katında en güzel din islâm dinidir,"** âyeti ile Kur'an'da açıklamıştır. İslâm dini tüm dinlerden niçin güzeldir? Bunun nedenleri üzerinde birazcık durmakta fayda vardır.

Bir defa, islâm dinî, her şeyden önce sosyal yönü kuvvetli olan bir dindir; insanlar arasında eşitlik ilkelerine tam riayet isteyen bir dindir; zayıfın kuvvetliye karşı korunmasını emreden bir dindir; en önemlisi, allahla kul arasında hiç bir şeyi vasıta kabul etmeyen bir dindir. Çalışanların, emeğinin karşılığını noksansız almasını öngören bir dindir.

Hal böyle iken, günümüzde birtakım kişiler kendilerini din yayıcısı ve onun koruyucusu olarak görüp, allahla kul arasına giriyor ve onun adına birtakım kişi ve kuruluşları, özellikle Türkiye İşçi Partisini dinsizlik ve komünistlikle suçlayarak, allahın bile affetmiyeceği, çok büyük hatalara düşüyorlar. Önce şunu kesinlikle belirtelim: Türkiye İşçi Partisi, dinin katiyyen ve katiyyen karşısında değildir; dini her şeyden üstün görür ve onun bazı şeylere, bilhassa politikaya âlet edilmesine karşıdır. Türkiye İşçi Partisi'nin getireceği düzen içerisinde gerçek din adamı maddeten ve mânen en itibarlı kişi haline getirilecektir. Bundan hiç kimsenin şüphesi olmaya. Halka dayanan bir partiden böylesine şüphe etmek, gafletlerin en kötüsüdür. Çünkü devlet mekanizması emekçi halkın elinde olacaktır. Her şey apaçıkken, yapılan bu iğrenç suçlamalar niçin? Halkın uyanmasıyla huzurları kaçan sermayedar çevreler ne söyleseler haklıdırlar. Çünkü TİP'nin iktidara gelişi ile maskeleri inecektir, dalaverelerini yürütemiyeceklerdir. İslâm dini her türlü sömürüye karşı iken, yeryüzünde peygamberin varisi olduklarını iddia eden din adamlarımızın cami kürsülerini hakim sınıfların savunuculuğunun yapıldığı bir yer durumuna getirmeleri cidden çok acıdır. Hepsi de yoksul kimselerin çocukları olan din adamlarımız, kendi sınıflarına yaptıkları kötülüğün, faizcilere, tefecilere, soygunculara yaptıkları hizmetin karşılığını çok acı bir şekilde görecekler, allahın ve halkın gazabından kendilerini kurtaramıyacaklardır. Gerçek din adamı sömürücülere karşı, yurdumuzu açık pazar haline getiren amerikan emperyalizmine karşı, Taksim Olayları'nı yaratıp, kardeşi kardeşe öldürten zihniyete karşı cihat açmalıdır..

Çiçeği burnunda bir haber: Türkiye'deki ilâç firmaları, her şeyde olduğu gibi, hasta yatağında yatan kardeşimizin sırtından % 250 ilâ 1000 arasında kâr ediyorlarmış. Din adamları olarak, bu vahşet karşısında yine kürsülerde onların savunuculuğunu yapacak mıyız? Yine babalarımızı, annelerimizi, kardeşlerimizi kurtaracak bir düzenin gelmesi uğrunda hayatlarını tehlikeye atan kişilere söğmekte devam edecek miyiz? Gelin kardeşlerim; bizleri insafsızca sömürenlere karşı, islâm dinini pis emellerine âlet edenlere karşı savaş açalım. İşte o zaman, herkesin saygı duyacağı gerçek din adamı vasfını kazanır, hem de allah ve peygamberin hoşuna gidecek bir görev yapmış oluruz.

naci eren

rekir? Bu halde Hukuk Devleti nerede kalmaktadır?

Bu konuya verdiğimiz önemden dolayı, Gazi Eğitim meselesini artık Türk demokrasisinin meselesi saymaktayız. Durumu, bütün haklarımızı kullanarak kamuoyuna maledeceğiz."

Gazi Eğitim Enstitüsünde olup bitenler, kaba çizgileriyle bunlardır. Anayasayı değiştirmeğe, toplumu bugünkü yerinden daha da gerilere kaydırmağa çalışanlar, çeşitli kurumlarda giriştikleri pasifikasyon denemesine Gazi Eğitim'de de başlamışlardır. Niyetleri, bu öğretim kurumunun Gazi adını unutturup, burasını mollalar yetiştiren bir kurum haline sokmaktır. Bu niyetin kökleri, 1950'lere uzanmaktadır. Yirmi yıldır süren savaş, Gazi Eğitim'i bugünkü noktaya getirmiştir. Dernek yöneticilerinin de belirttikleri gibi, öğrencilerin sınıfsal nitelikleri ve ülkemizdeki hızlı bilinçlenme, bu devrimci eğitim ve öğretim kurumunu gericilerin eline düşmekten korumaktadır. Ancak, Dernek Başkanının, gerici değil diye okuldan uzaklaştırılması, gerçekten yüzkızartıcı bir olaydır.

kapak

anayasa'nın sahipleri konuşuyor

ANAYASA ŞÖYLE BAŞLAR :

Tarihi boyunca bağımsız yaşamış, hak ve hürriyetleri için savaşmış olan; Anayasa ve Hukuk dışı tutum ve davranışlariyle meşruluğunu kaybetmiş bir iktidara karşı direnme hakkını kullanarak 27 Mayıs 1960 Devrimini yapan Türk Milleti:

Bütün fertlerini, kaderde, kıvançta ve tasada ortak, bölünmez bir bütün halinde, millî şuur ve ülküler etrafında toplıyan ve milletimizi, dünya milletleri ailesinin eşit haklara sahip şerefli bir üyesi olarak millî birlik ruhu içinde daima yüceltmeyi amaç bilen Türk Milliyetçiliğinden hız ve ilham alarak ve;

"Yurtta Sulh, Cihanda Sulh" ilkesinin, Millî Mücadele ruhunun, millet egemenliğinin, Atatürk Devrimlerine bağlılığın tam şuuruna sahip olarak;

İnsan hak ve hürriyetlerini, millî dayanışmayı, sosyal adaleti, ferdin ve toplumun huzur ve refahını gerçekleştirmeyi ve teminat altına almayı mümkün kılacak demokratik hukuk devletini bütün hukukî ve sosyal temelleriyle kurmak için;

Türkiye Cumhuriyeti Kurucu Meclisi tarafından hazırlanan bu Anayasayı kabul ve ilân ve onu , asıl teminatın vatandaşların gönüllerinde ve iradelerinde yer aldığı inancı ile, hürriyete, adalete ve fazilete aşık evlatlarının uyanık bekçiliğine emanet eder.

Yargıtay Başkanı İmran Öktem'in ölümüyle başını kaldıran Anayasa düşmanlığı, 3 Mayısta yapılan cenaze töreninde maskesini yüzünden tamamen atmış, 7 Mayıs'taki tarihî yürüyüşle birlikte bütün kimliğiyle ortaya çıkmıştır. Gürültüyü gürültüyle bastırma yolunu yıllardır her olayda deneyenler, bu defa da, başta Yargıtay olmak üzere, devleti teşkil eden Anayasa güçlerinin tarihî yürüyüşünün etkisini azaltmak gayretiyle tezgâha derhal "DP yöneticilerinin siyasi affı" konusunu sürmüşlerdir. Etkisi çok büyük olan ve daha da olacak olan tarihî yürüyüş, böylece, ikinci plâna itilmek istenmiştir.

"DP'lilerin affı" konusunda AP ile ayni doğrultuda -ve hattâ AP'den de çok- gayret sarfeden CHP, "türkçesi bu" sayfamızda belirtildiği gibi, Ordu'yu, Anayasacıları, partili - partisiz aydınları, sosyalist gençliği ve CHP'deki solcuları karşısına almak pahasına, Anayasa'yı değiştirme çabasına düşmüştür. CHP liderinin ve çevresinin buna bulduğu gerekçe gerçekten komiktir.

CHP lideri İnönü'nün DP lideri Bayar'la "koklaşması", "hasret dindirmesi", "şakalaşması" biçiminde başlayan Anayasa'yı değiştirme oyununa Anayasa'nın bekçilerinin tepkisi büyük olmuş, tepki bir anda yurt yüzeyine yayılmıştır. MBK adına Fahri Özdilek ve Şükran Özkaya, İnönü'ye, basında yayımlanan şu muhtırayı vermişlerdir:

"1. Eski DP sorumlularının siyasi haklarının iadesi için yapılan çeşitli teşebbüsler, getiriliş ve mahiyetleri itibariyle affın ötesinde bir anlam taşımaktadır.
2. Anayasamızın temel felsefesi ve ruhu ile çelişen bu gayretler, Anayasanın meşruiyetini zedeleyebilecek sonuçlar doğuracak ciddiyettedir.
3. Bugün Türk halkının çıkarları, siyasi menfaat çatışmalarının çok üstündedir.
4. Türkiyenin içinde bulunduğu ekonomik ve sosyal ihtiyaçlar karşısında bu tür davranışları rejime ve huzur teeessüsüne aykırı bulduğumuzu Türk ulusuna arzederiz."

Muhtırayı dikkatle okuyan İnönü'nün ilk sözü, "Bunu hep birlikte mi hazırladınız" olmuştur. Kendisine sadece, "Evet.." denilmiştir.

İkinci ve büyük tepki, siyasi parti olarak, Anayasa'nın biricik bekçisi TİP'den gelmiştir. Genel Başkan Mehmet Ali

Aybar, AP - CHP işbirliğiyle tezgâha sürülen af konusunda şöyle demiştir:

"CHP lideri, Yassıada hükümlülerinin siyasi hakları konusundaki demecinde ısrar etmektedir. Eski Demokratların siyasi hayatımızda yeniden rol almaları, Anayasamızın tarihî ve siyasi temellerini zedeliyecektir. CHP liderinin, AP kongresinde alınan karar doğrultusundaki istekleri gerçekleşecek olursa, Millî Birlik Komitesinin bütün icraatını ve bu arada Yassıada Mahkemesi kararlarını revizyona tâbi tutmak gerekecektir. Bu yolda atılacak adımlar, memleketimizi son derece vahim sonuçlu çatışmalara götürecektir.

Ayrıca, CHP liderinin seçimler arifesinde böyle bir demeç vermiş olması, ister istemez bazı ihtimalleri de akla getirmektedir. Bilindiği gibi, bundan bir süre önce, Amerika'nın, AP - CHP koalisyonuna taraftar olduğu ileri sürülmüştü. Sayın İnönü'nün son demeci, bu istikamette atılmış ilk adım telâkki edilebilir. Gerçekten, Amerikan emperyalizminin Türkiye'deki menfaatleri bakımından, eski Demokratların katılmasiyle genişletilmiş bir AP - CHP koalisyonu, en geçerli bir hal suretidir. Böylece, Amerikalılara göre, CHP-AP çatışmasiyle gücünü kaybeden Amerikan dostluğunu yeniden 1950-60 seviyesine çıkarmak mümkün olacaktır. Orta - Doğu buhranı, Amerikalılar indinde, Türkiye'nin stratejik önemini arttırmış ve Amerikan aleyhtarı cereyanları bastıracak güçte bir hükümet kurulmasını zorunlu hale getirmiştir.

Her hal ve kârda, Sayın İnönü'nün bu tutumu, CHP'de hiçbir şeyin değişmediğini ve değişmiyeceğini pek açık olarak ortaya koymuştur. CHP, bürokratlar partisidir. CHP liderinin son demeci, 'Ortanın Solu' balonunun patlamasına vesile olurken, halktan kopuk ve halka karşı mahiyetini bir kere daha açığa çıkarmıştır.

Biz öteden beri, AP ve CHP'nin, hakim sınıfların iki kanadını temsil ettiklerini; fukara halkımıza, emekçi sınıflara karşı, kapitalizmden yana ve Amerikan emperyalizmi ile işbirliği halinde olduklarını iddia etmişizdir. Son gelişmeler, bu iddialarımızı doğrulamaktadır. Ne var ki, hızla uyanan halkımız, beyler-paşalar takımı ile sermayedarlar takımının oynadıkları bu oyunlara, uzun zaman müsaade etmiyecektir. Amerikan plânları ile tezgâhlanan ve halkın da hoşuna gideceği sanılan, siyasi hakların iadesi gibi oyunlarla, halka karşı bir iktidarı sürdürme teşebbüsleri iflâsa mahkûmdur."

CHP liderinin bu konuda ısrarı üzerine, TİP Genel Başkanı, 13 Mayısta şöyle demiştir:

"CHP liderini ve ortanın solundaki CHP ekibini, tarih önünde sorumluluktan kimse kurtaramıyacaktır.

Mesele, insanî duygularla ve memlekete huzur getirmek gibi endişelerle izah edilemez. Yassıada hükümlülerine siyasi haklarını iadesi, 1960'tan bu yana yapılmış her işin muhasebesinin yapılmasına yol açacağı için, derin huzursuzluklara yolaçacaktır. 1950-60 döneminde iktidarda bulunanlar, hukuken Anayasayı çiğnemekle suçlanmışlar ve bu suçları mahkeme kararı ile sabit olmuştur.

İster basiretsizliklerinden, ister sınıfsal ve kişisel çıkarları yüzünden olsun, siyasette böyle bir suçla mahkûm olmuş olanların tekrar siyaset alanında boy göstermeleri, memlekete zarar getirir. CHP liderinin bu teşebbüsü, bir geri dönüş, yani irticaın ta kendisidir.

Dün Kırıkhan'ın, Reyhanlı'nın ağa toprakları üzerinde çalışan fukara köylü ailelerinin, yağmur geçiren bez çadırlarına ve bu çadırların çamur altındaki zeminlerine baktığımda, CHP liderinin memlekete huzur getirmek için giriştiğini söylediği son teşebbüsü, bize hazin bir istihza gibi göründü.

Yassıada hükümlülerinin siyasi haklarına kavuşturulması; yağmur altında 6-7 yaşındaki çocuklarla birlikte, patates yemek için günde 12 saat çalışan bu fukara köylü ailelerine hangi huzuru getirecektir? İsmet Paşa'nın bahsettiği huzurun, fukara halkımızla uzaktan yakından hiçbir münasebeti yoktur. Kaldı ki bu teşebbüs, imtiyazlılar arasında da huzura değil, huzursuzluğa yol açacaktır. Türkiye, gittikçe genişleyen bir huzursuzluk içine girecektir.

CHP liderine göre hakların iadesi, Anayasa'nın temel hükümleri mahfuz tutularak yapılacakmış. Böyle bir iddia ciddiye alınamaz. Zira Anayasa, eski Demokratların suçluluğu hükmünden hareket edilerek kurulmuştur. Anayasa'nın temelinde, **meşrûluğunu kaybetmiş DP iktidarının devrilmesinin hak sayılması prensibi** yatar. Bundan dolayı, Anayasayı temelinden yıkmadıkça, eski Demokratların siyasi hakları iade edilemez. Hukuk ilmi, hukuk mantığı buna mânidir. Üstelik Anayasa, Türk Milletinin oylarıyla yürürlüğe girdiğinden bu teşebbüs onun iradesine de açık bir saygısızlıktır."

"Tedbirler Kanunu" diye anılan 38 sayılı kanunun yürürlükten kaldırılmasıyla ilgili olarak, **"Anayasa düzenini koruyan ve Tedbirler Kanunu diye anılan 38 sayılı kanunun yürürlükten kaldırılması, Büyük Mecliste yalnız Türkiye İşçi Partisi'nin muhalefetine karşı, öteki bütün partilerin iştirakiyle kabul edilmiştir. Bu olay, birçok bakımdan, üzerinde önemle durulmaya değer niteliktedir. Gerçekten, yürürlükten kaldırılan 38 sayılı kanun, 1961 Anayasasının tarihî ve siyasi temellerini koruyan bir kanundur. Esas itibariyle, 27 Mayıs hareketini korumayı hedef alan hükümler ihtiva etmekteydi. Ayrıca, kanunun 2. maddesi, çok partili demokratik hayatın tahribini ve halk oyunda, çok partili yolu geçersiz kılabilecek propagandaları önleyen müeyyideler getirmekteydi. 38 sayılı kanunun yürürlükten kaldırılması, iki ayrı mihraktan gelen isteklere dayanmaktadır. Bu isteklerden birincisi, uzunca bir süreden beri halk oyunda işlenen ve kesin ifadesini son AP kongresinde bulan, hükümlü Demokratların siyasi haklarına kavuşturulması ve 1961 Anayasasının geriye doğru değiştirilmesidir. Gerçekten, AP iktidarı, önümüzdeki seçimlerde başarısızlıklarının suçunu Anayasaya yüklemeye çalışacak, özellikle sosyalist Türkiye İşçi Partisi'nin hızlı gelişmesini, Anayasa düzeninin her türlü fikre izin vermiş olmasına yüklemeye çalışacaktır. Seçmene, sizin istediğiniz işleri yapabilmemiz için, bize, 1961 Anayasasını yürürlükten kaldıracak çoğunlukta oy veriniz, diyecektir. İkinci istek, açık seçik ortaya konmuş olmamakla beraber, bürokratlara iktidarı açan yeni bir alternatif hazırlamak şeklinde ifade edilebilir"** diye konuşan TİP Genel Başkanı Aybar, "CHP eğer samimi ise, genel af için çalışmalıdır" demiş, 141 ve 142. maddeler konusunda CHP'nin vaktiyle takındığı tavrı ve bugünkü tutumunu sert bir dille eleştirmiş, yermiştir.

DEVRİM VE HUKUK ORDUSU YÜRÜDÜ

7 MAYIS 1969 - ÇARŞAMBA

Bu tarihi unutmayın! Türkiye'de yeni bir aşama ve ortamın habercisi olan bu tarih, izlediği anti-demokratik politika yüzünden Anayasa dışına düşme noktasına gelmiş bir iktidarın, Türk Devrim ve Hukuk Ordusu tarafından protesto edildiği tarihtir. Grevleri, boykotları, işgalleri ve mitingleri toplum polisi düzeyinde ele alan İktidarın faltaşı gibi açılmış gözleri önünde yapılan bu muhteşem yürüyüş, tarihte eşine rastlanmıyan bir olaydır. 7 Mayıs Çarşamba saat 13.30'da başlıyan ve Yargıtay'ın öncülüğünde Danıştay, Sayıştay, Üniversiteler öğretim üyeleriyle öğrencilerinin, baroların, savcıların ve halkın katıldığı bu yürüyüşü yazarlar, "Devletin Hükümete karşı yürüyüşü", Devletin Hükümeti protestosu" sözleriyle nitelemişlerdir.

Her olayı toplum polisi düzeyinde ele almağa alışık İktidar, yürüyüşün geçiş yolunu değiştirmek istemişse de, Danıştay buna engel olmuş; Yargıtay'ın önünden başlıyan yürüyüş, Kızılay, Tandoğan ve Anıt-Kabir doğrultusunda devam etmiştir. Bu bile başlıbaşına bir devrimdir.

Yargıtay Genel Kurulu'nun, bu muhteşem yürüyüşe gerekçe teşkil eden bildirisini, tarihî bir belge niteliği taşıması bakımından, sayfalarımıza aktarıyoruz:

"Türk Milletine!

Sonsuzluğa göçen Yargıtay Birinci başkanı merhum İmran Öktem'in 3.5.1969 Cumartesi günü yapılan cenaze töreninde geçen müessif olaylar dolayısıyla 5.5.1969 gü-

nü toplanan Yargıtayın bütün hâkim ve savcıları tarafından aşağıdaki hususların büyük Türk milletine arzedilmesi kararlaştırılmıştır:

1 — Türkiye Cumhuriyei Anayasası gereğince Türk milleti adına yargı yetkisini kullanan Yargıtay'ın Birinci Başkanının cenaze töreni nedeniyle onun şahsında devletin yargı kuvvetine, Türk ulusunun Anayasasına, özellikle lâiklik ilkesine ve Atatürk ilkelerine tecavüz edilmiştir.

2 — Bu saldırılar sırasında devletin kanunlarını yürütmek, vatandaş hak ve hürriyetlerini korumakla görevli her kademede sorumlu kişilerin, önceden alınması gerekli tedbirleri almadıkları gibi, olaylar sırasında da saldırganlardan ziyade hâkim ve cumhuriyet savcılarına karşı olumsuz davranışları görülmüştür. Bu haliyle saldırılar, Cumhuriyet tarihimizin sahifelerinde kara bir leke olarak kalacaktır.

3 — Saldırganların, bu davranışlarında müzaheret ve himaye görecekleri kanaatına sahip oldukları ve bu yüzden de cüretlerini arttırdıkları, olayların akışından anlaşılmıştır.

4 — Anayasamıza göre Türk devletinin varlığını korumakta, yalnız seçimle işbaşına gelen, Anayasa kuruluşlarının değil, diğer Anayasa kuruluşları arasında Yargıtayın da görevli olduğu bir gerçektir.

5 — Bu gerici saldırı olayı ile, kutsal ibadet yerlerimizin, tutumları müslümanlıkla bağdaşmayan birtakım sorumsuz kişiler tarafından, gerçek dindarların ibadet hürriyetlerini ortadan kaldırmaya yönelen gerici saldırıları için, yığınak yeri haline getirildiği esefle görülmektedir.

6 — Çok değerli hukukçu başkanımız rahmetli Öktem'in görev konuşmalarındaki Anayasa ve Atatürk ilkelerini savunan fikirlerine tamamen katıldığımızı ve ayni düşünce ve inançların, şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da savunucusu olduğumuzu açıkça belirtiriz.

7 — Yargıtay hâkim ve savcılarını, Türk hâkimlerini ve cumhuriyet savcılarını küçültmeye yeltenenleri, gericileri her halleri ile destekleyenleri, Türk hâkimlerine ve cumhuriyet savcılarına reva görülen bu saldırıları ve bu saldırılar karşısında hükümet yetkililerinin müşahede edilen tutumlarını red ve protesto ederiz."

BANA MI DİYORSUN?

Bir iktidar için çok anlamlı olması gereken böyle bir yürüyüşün, AP İktidarı üzerinde ne gibi bir etki bıraktığını söylemek kolay değildir. Anayasacı, devrimci güçleri "anti-komünizm" silâhıyla sindirmeğe çalışmaktan ve camileri politik lokaller haline getirenlere gözyummaktan başka bir icraat tanımıyan İktidar, hemen o gün, "DP'lilerin ve Tedbirler Kanununa göre mahkûm olanların siyasi haklarının geri verilmesini" isteyen, dolayısıyla Anayasada değişiklik yapılmasını gerektiren bir önergeyi, 219 imzayla Meclise vermiştir. 1960'dan sonra iyice geliştirilen "gürültüyü gürültüyle bastırma" metodu, CHP'nin de gayretiyle, bir kere daha uygulanmış ve amaca uygun sonuç da vermiştir: Türk Devrim ve Hukuk Ordusu'nun İmran Öktem olayıyla ilgili muhteşem yürüyüşü ikinci plâna kaymış, "DP'lilerin affı" ve "Anayasada değişiklik" konusu ön-plâna çıkmıştır. Böylece, dikkatler başka konuya çekilmiş, AP iktidarını yüzdeyüz yıpratacak olan "Devrim ve Hukuk Ordusu"nun yürüyüşü etkisiz hale getirilmiştir. Bu noktayı dikkatlerden kaçırdıklarını

(Devamı 14. Sayfada)

"atatürk geliyor!"

Yargıtay Başkanı İmran Öktem'in cenaze töreninde niyetlerini açıkça belli edenlere karşı devrimci gençlik, "Atatürk geliyor!" diye haykırmıştır.

"Atatürk geliyor!"

Ne güzel, ne anlamlı, ne güçlü bir slogan bu!

"Atatürk geliyor!"

İmran Öktem'in cenaze töreninde çıkan olay, "dinî irtica"ın hortlaması filan değil, Kurtuluş Savaşıyla sersemlemiş, etkisiz hale gelmiş olan "işbirlikçilik"tir, "mandacılık"tır, "tefeci-bezirgân saltanatı hevesi"dir, "ağa-eşraf diktası arzusu"dur; neyi değiştirmiş, neyi değiştirmek istemişse Atatürk, işte odur!

Emperyalizmin köpekdişi 6. Filo'yu koruma namazları dinî irtica mıdır? Taksim'de devrimci gençliğe ve işçiye saldırmak dinî irtica mıdır? Tiytaro basmak, sergi basmak, kongre basmak dinî irtica mıdır? Şahlanış mitingleri dinî irtica mıdır? Toprak isteyen köylünün, emeğinin karşılığını isteyen işçinin üstüne yürümek dinî irtica mıdır?

Emperyalizme direnenlere saldırılır; hemen adı konulur: "31 Mart".

Sosyalist partinin kongrelerine saldırılır; hemen adı konulur: "31 Mart".

Üniversite gençlerinin mitinglerine saldırılır; hemen adı konulur: "31 Mart".

Atatürk'ün büstüne, heykeline saldırılır; hemen adı konulur: "31 Mart".

İmran Öktem'in cenaze törenine saldırılır; hemen adı konulur: "31 Mart".

Ne "31 Mart"ı, hangi "31 Mart"?

Milletin dikkatini dinî gericilik üzerine çekmekle ne yapılmak istenmektedir, nereye varılmak istenmektedir? 6. Filo'yu koruma namazının dinle, imanla, şeriatle bir ilgisi-ilişkisi yoktur. Yargıtay Başkanı'nın cenaze törenine saldırmanın dinle, imanla, şeriatle ilgisi-ilişkisi yoktur. Bu, düpedüz, İkinci Kurtuluş Savaşımızı din perdesi, dinî gericilik perdesi, lâiklik perdesi arkasında uyutma, yozlaştırma, söndürme çabasıdır. Bu, düpedüz, "ellik gâvurları saltanatı" kurma gayretini gizleme numarasıdır. Ve bu numaranın tepesinde de, sınıf kavgasını "lâiklik savaşı" diye millete yutturmağa çalışan CHP'nin günahı sallanmaktadır. Şalvar giyeni, "devrimlere karşı çıktı" diye karakollara dolduran; çarşafa sarınan yoksulu, "devrimlere karşı çıktı" diye candarmanın dipçiğine iten; "Allahım, bizi kurtar!" diye yalvaran sahipsizi "gerici" diye deliklere dolduran; "imtiyazsız sınıfsız kaynaşmış bir kütleyiz" diye diye, emekçiyi iteköpeğe soydurtan; bitkin halkı, milyonerlerin elinde "baldırıçıplaklar" alayı durumuna sokan CHP iktidarı, bu ülkeye, düşmanın bile etmiyeceği kötülüğü etmiştir. Ve derdine derman bekleyen emekçi halk, CHP iktidarının ektiği rüzgârın fırtınasını biçmektedir bugün. Bilimsel doğrultuya, ülkenin gerçeklerine ters düşen bir politikada ısrar, ne o politikanın sahiplerine iyilik getirmiştir, ne de o ülkeye.

Türkiye'deki her olay, CHP sözcülerinin dilinde "irtica"dır, "dinî gericilik"tir, "lâikliğe karşı çıkmak"tır. Bir halk ancak bu kadar uyutulabilir! Bir halkın canına ancak bu kadar kastedilebilir! İktidar koltuğuna oturabilmek için, yeri gelince "lâiklik"i filan bir yana bırakan CHP, "irtica" diye diye, yıllarını yemiştir bu halkın.

CIA ajanı Komer'in kolunda resim çektirenlerin "lâiklik, lâiklik", "irtica, irtica" diye cak cak ötmelerine izin verilmiyecektir artık! Cenaze törenlerinden seçim şansı yaratma gayretlerine izin verilmiyecektir artık!

"Atatürk geliyor!"

Ne güzel, ne anlamlı, ne güçlü slogan bu!

Mitinglerde, boykotlarda, işgallerde, protestolarda, grevlerde, yürüyüşlerde durmadan tekrarlıyalım bu sloganı.

"Atatürk geliyor!"

"AMERİKA, NATO

— "AMERİKA, NATO VE TÜRKİYE" kitabı, gerçekten, tam zamanında çıktı. Yurdumuzun yıllardır topun ağzında kalışından hoşnut olmayan aydın ve emekçilerimize büyük memnunluk veren bir araştırma bu. Bugünedek gafil kalmayı başaranlar için de uyarıcı. Emperyalizm şimdiye kadar iki dünya savaşı çıkarmış: Birincisinde 10 milyon ölü, ikincisinde 32 milyon. Bugün de, bir Üçüncü Dünya Savaşı hazırlıkları içinde. Böyle bir savaş, insanlığın bugüne kadarki bütün üstün başarılarını ortadan kaldırabilir. Türkiye de, savaşla flört etmekte olan Amerika'ya verdiği üsler, kabul ettiği yabancı askerler, uçaklar, füzeler ve zırhlılarla gerçekten topun ağzında. Bu silâhlı çatışma bir de nükleer bir savaş olursa, o zaman, çok yeri traktör bile görmemiş Anadolu toprağı, yabancı sermayedarların kâr oyunları uğruna hallaç pamuğu gibi atılacak, bütün varlığımız haksız bir savaşın dumanları içinde kül olup gidecek. Emperyalizm, sömürü düzenini korumak için topyekûn savaşlardan, bölgesel çatışmalardan, hükûmet darbeleri yapmaktan, cinayetler işlemekten, katliâma girişmekten, jenosidi görülmemiş boyutlara çıkartmaktan kaçınmıyor. Türk halkı, ateşle oynamağa bir son vermeli, bu ateşin içinden sıyrılıp çıkmalı,. NATO'dan ayrılma yılı içindeyiz. Onun için, bu geniş araştırma çok zamanlı, çok yararlı oldu... "**Amerikan Belgeleriyle Amerikan Emperyalizminin Doğuşu**" adlı kitabınızda, Amerikan kaynaklarına dayanarak, bu devletin, daha 1890'larda yayılmağı bilinçli olarak nasıl tasarladığını ortaya koyuyordunuz. Bu yeni kitabın başında da emperyalist siyasetin aynı biçimde "**idealist**" bildiğimiz **Wilson** ve "**solcu**" diye tanıtılan **F. D. Roosevelt** zamanında da sürüp gittiğini söylüyorsunuz....

— Amerikan tarihinin hele son yüzyılı, ustaca bir emperyalizm uygulaması. Amerika'nın Truman Doktrini'**ne kadar bir**"inziva politikası" **güttüğü bizzat Amerikan kaynaklı itiraflar karşısında sukut etmeğe mahkûm. Lâtin Amerikan devletlerine karşı çok zekice bir sömürü siyaseti uygulayan eski Başkan Wilson, 1919' da Versailles'da, Amerika'nın heryere girmesini sağlayacak bir** Açık Kapı **Siyaseti kabul ettirmeğe çalıştı. Başkan** Harding, Coolidge, Hoover **ve** Roosevelt, **hepsi aynı tutumun uygulayıcılarıydı. Bunu bilmek ve gereken sonuçları çıkarmak gerek.. Buna paralel bir gelişme de, yeryüzünde bütün değişiklikiere Amerika'nın, başından beri karşı çıktığı gerçeği. Amerika, kendi yayılma politikası önünde iki büyük engel gördü. Biri 1917 Sovyet Devrimi. Bu devrim, Rusya'yı kapitalist kamptan çekip çıkarıyordu. İkincisi, ulusal kurtuluş savaşları. Mustafa Kemâl'in başlattığı çağdaş akım. Bu ikisi çökertilmedikçe, kapitalizm, sömürüsünü sonunadek sürdüremeyecek, bir gün mutlaka yıkılacaktı. Amerika, açık ve gizli yollardan bu ikisine cephe aldı.**

Bolşevik rejimini devirmek için Rusya'ya silâhla müdahale etti. Para, malzeme yolladı. Adamlar tuttu. Sonra da, bu müdahalenin pek de okadar fazla olmadığını ispatlamak için George Kennan **gibilerine kitaplar yazdırıp düzmece armağanlar verdiler. Fakat müdahale gerçeği açık. 1933'de Sovyetler'in tanınmasının ardında da bu toplumu bu kez başka yollardan yıkma düşünceleri var. Bu rejimi tam 16 yıl tanımayan Amerika, 1929 krizinin sürüp gitmesinden büyük endişeler duyarak, Sovyet topraklarında yatırım yapabilir miyim, kendi deyimleriyle, Rusya'nın yeniden inşasında, yâni orada kapitalizmin tekrar iktidara getirilişinde rol oynayabilir miyim diye, önünde sonunda tanımağa karar veriyor. Yoksa aynı devlet, Faşist Franco rejimini tam iki gün içinde, 30 Mart 1939'da tanımıştı.... Amerika, ulusal kurtuluş savaşlarına karşı da açık bir tavır takındı. Bazı eski sömürgeleri İngiliz ve Fransızlara karşı savunuyor görünmesinin gerçek nedeni, buralardan bu Avrupa devletlerini çıkarıp, yerine kendisinin gelip oturmak istemesidir. Spekülâsyon değil bu. Vietnam örneği de ortada, Birleşmiş Milletler'de Amerika'nın, sömürge konularında nasıl oy verip neler söylediği, neler yaptığı da ortada...**

— Kitabın önemli bir kısmı, "**Soguk Savaşın Suçlusu Kim?**" konusunda. Şimdiyedek bilinen, egemen çevrelerin tekrarlayıp durduğu, 'Sovyetler'in 1945'den sonra sınırlarını zorladıkları ve Amerika'nın da bu taşmayı önlemek istediği'. Türkiye'de ilk kez bu teorinin temelden yanlışlığını genellikle gene Batılı kaynakları, belgeleri ve olayları tanık göstererek cesaretle ortaya koydunuz. Bu konudaki iddiaları nasıl özetlersiniz?

—Önce, Büyük Petro, Katerina tekerlemelerini koyalım bir yana; 1917'nin, 1945'in ve bugünün gerçeklerine bakalım. Rus tarihiyse, onu da ciddi olarak okumak gerek. Çarlığın Türkiye'ye karşı politikası, bir emperyalizm politikasıydı. Kâh öteki emperyalist devletlerle âhenkli olarak, kâh onlarla çatışarak yürütülüyordu. 1945'den sonra Rusya'nın durumu neydi, biliyor musunuz? Alman faşizmini Avrupa kıt'asında yenilgiye uğratan, fakat kendi de büyük kayıplara uğrayan bir devlet.... İşte rakkamlar: 20 milyon kadar ölü! Milyonlarca yaralı ve sakat. En dinç, olgun nesiller, savaş meydanlarında kaybolmuş. İlk nüfus sayımında, 18 yaşın üstünde 31 milyon erkek var. Bunların çoğu yaşlı. Savaş sonrasında yalnız bir tek devletin elinde atom bombası var. Hangi devlet bu? Amerika! Acaba kimden korkmak gerek? Nazi Almanyası ve peykleri, 88 milyon Sovyet yurttaşının oturduğu toprakları çiğnemiş. Şu hasarın, yıkımın çapına bakın: 15 büyük şehir, 1710 küçük şehir, 17000 köy, 6 milyon bina, 31850 endüstri tesisi, 65000 km. demiryolu, 56000 mil karayolu, 90000 köprü, 10000 elektrik istasyonu, 3000 petrol kuyusu, 98000 kollektif çiftlik, 2890 makina - traktör istasyonu, 40000 hastahane, 84000 okul, 43000 kütüphane, 110 milyon kitap, 44000 tiyatro, 427 müze, 2800 kilise, 61 milyon büyük - baş ve 110 milyon kümes hayvanı. Bu devlet mi dünyayı ele geçirecekti? İnsaf edelim! Sakın başka bir devlet olmasın, bu sırada dünyayı ele geçirmeğe çalışan? 1945'de Sovyetler'e gitmiş olan ünlü Batılı gazeteci, bakın ne diyor: "...Binlerce mil çevrede ayakta duran ya da yaşayan bir varlık yoktu. Bütün kasabalar, şehirler yerle bir olmuştu.... Ayakta kalmış bir telgraf direğine bile rastlanmıyordu."

Bütün bunları söylememizin nedeni, bir uluslararası politika gerçeğini ortaya çıkarıp, yorumlamızı buna göre yapmak. Yakın tarihte ne olmuş? Gerçekten ne olmuş? Bunu olduğu gibi bilmek zorundayız. İçimizdeki büyük devlet'in bize anlatmak istediği biçimde değil.... Aldanmıyalım! 1945'den sonra kendine özgü biçimde genişlemek isteyen bu devlet, Amerika Birleşik Devletleri idi! Bunun için de, hem kendi halkını, hem öteki halkları kandırabilmek için efsaneler yarattı.

— Kennedy'nin 22 Ekim 1962'de, ya da Amerika'nın Birleşmiş Milletler eski temsilcisi A. Stevenson'un 23 Ekim 1962'de bir "soğuk savaş" anlatımı vardır. Bu anlatıma hiç katılmıyorsunuz?

— Hiç!.. Tarih gerçekleri bunun tam karşıt yönünde de ondan. Soğuk savaşın kökleri tâ İkinci Cihan Savaşına, hattâ daha gerilere gider. Avrupa kı-

VE TÜRKİYE"

forum/doç. dr. türkkaya ataöv

"Amerikan Belgeleriyle Amerikan Emperyalizminin Doğuşu" adlı değerli araştırması büyük ilgiyle karşılanan Doç. Dr. Türkkaya Ataöv, bu defa da, uzun ve yorucu bir çalışmanın ürünü olan "AMERİKA, NATO VE TÜRKİYE" adlı bir eser hazırlamış bulunuyor. Yakında okura ulaşacak olan bu değerli araştırmada, bugünedek söylenilenler tekrarlanmamış, birtakım yeni sorunlar ortaya konulmuştur. Türkiye - Amerika ilişkisi konusunda gerçekten değerli araştırmalarda bulunan sayın Doç. Dr. Türkkaya Ataöv'le, "AMERİKA, NATO VE TÜRKİYE" adlı yeni kitabı üzerine yaptığımız konuşmayı okurlara sunuyoruz.

tası üstünde İkinci Cihan Savaşı esas itibariyle bir Sovyet - Nazi savaşıydı. Amerika ve İngiltere çevrede (denizde ve havada) savaşa katıldılar. O da çok sınırlı. Yıllarca Almanlarla boğuşan, Sovyetler oldu. Acaba neden? Neden Aemrika ve İngiltere, Alman savaş mekanizması ile bu devleti karşı karşıya ve yalnız bıraktı? Churchill'in Anılar'ına **bakın. Almanlar, Sovyet cephesine 185 tümen sürmüş. Batı cephesinde de 2 - 6 tümen var. İngilizler, karada Almanlarla savaşmak istemiyor. Bu işi başkası yapsın. İkisi de adamakıllı yıpransın. Savaş sonrası düzenini düşünmek gerek. Savaş sıralarında İngiliz endüstrisine bakalım: Ağır bombardıman uçakları çok sayıda yapılmış mı? Hayır. Neden? Almanya'ya havadan saldırmağa bile çok niyetli değiller de ondan. Avrupa'da bir ikinci cephe açılması hikâyesivar. Hikâye değil, Batılıların verdiği söz. 8 Temmuz 1941'de, 29 Mayıs 1942'de. İikinci Cephe ne zaman açıldı? 6 Haziran 1944'de. Neden o kadar geç? Batılılar Kuzey Afrika'ya çıktılar, Avrupa'nın Batı kıyılarına değil. Bu çıkarmanın, savaşı kazanmada askerî açıdan bir faydası yok diye Amerikan Genel Kurmay Başkanı** Marshall, Amiral King **istifayla tehdit ettiler. Anlatıldı onlara sonra.. Afrika'da** Rommel **zaten yenilmiş. Sonra Sicilya, İtalya çıkarmaları. Gene Batı Avrupa'ya çıkarma yok. Daha bir sürü ayrıntı var kitapta. Bütün bunlar, bir uzak vâdeli tasarıyı gösteriyor. Bütün bunlar, asıl, Sovyetler'i kuşkulandıran olaylar.**

Sonra, 22 - 23 Nisan 1945 Truman - Molotov **görüşmesi. Bu buluşmada Truman'ın bir anlaşmazlık çıkarmağa niyetli olduğu apaçık. Bizzat Truman'ın** "Anılar"ı **bunu ortaya koyuyor.** Sonra, San Francisco Konferansına **faşist Arjantin'in kabulü. Buradaki tartışmaları Birleşmiş Milletler belgelerinden izleyin. Ben bu konuyu kitapta ele aldım. Amerika, Polonya Hükûmetinin Birleşmiş Milletler'de temsiline karşı da, savaş boyunca Almanlar ile işbirliği yapmış olan Arjantin'in hemen daha birinci gün dâvetine taraftar!... Sonra, Japonya'ya verilen ültimatom. Amerika'nın Japonya'ya atom bombası kullanmasının gerçek nedeni, Sovyetler'e karşı müzakerelere kuvvet açısından devam etmektir. "Benim elimde atom var, sana karşı da kullanırım" demektir. Ya Almanya ile ilgili Potsdam kararları? Ne olacaktı? Almanya silâhsızlanacak, bu toplumu nazizme iten ekonomik güçler zararsız duruma getirilecek, faşist partiler ve faşist eğitim yasaklanacak, Almanya bölünmeyecek, savaş suçluları cezalandırılacaktı. Oldu mu bunlar? Hayır! Almanya silâhlandırıldı ve NATO'ya alındı; karteller ve tröstler parçalanmadı, aksine, korundu ve geliştirildi; neo-faşist partiler kuruldu; Almanya bölündü ve bu bölünmeye Batılılar ön - ayak oldular; savaş suçluları, "tecrübe ve bilgilerinden" faydalanmak için NATO kuvvetlerine alındı, onlara komutanlık, sorumluluk verildi. Hitler'in yanındaki** Krupp **bugün NATO'nun yanıbaşında. Varşova Paktı, Almanya NATO'ya alınınca kuruldu, NATO meydana gelince değil! Almanya'nın askerî bir bloka katılması öylesine önemli, öylesine ciddi bir şey!..**

— Batılılar da ikide bir Doğu Avrupa konusunu ileri sürüyorlar?

— Sürerler tabii!.. Burası yıllardır Batı kapitalizminin bir sömürü alanıydı. Onu kaybettiler, acıları büyük. Sömürü alanları daralıyor gittikçe. Asya'da, Afrika'da, Lâtin Amerika'da da zorlamalar var. Onun için Doğu Avrupa'yı da Batılılar zorluyorlar; oralardaki rejimleri de değiştirebilir miyiz diye... NATO'nun, hattâ, bir "Kurtarma Doktrini"**var.**

Doğu Avrupa'daki daha önceki rejimler hiç de özenilir biçimde değil. Faşizm vardı buralarda. Polonya'da Pilsudski, Romanya'da Antonesku, **Bulgaristan'da** Prens Kiril, Filof ve General Mihaov,**Arnavutluk'da** Zogo, Maacristan'da Horti ve Gömbös... **Bunların herbiri nazizmle işbirliği yaptı. Bura halklarında da faşizmi ilelebet uzaklaştırma özlemi vardı. Bunu başardılar.**

— Kitapta, Batılıların, karşı bloku sık sık korkuttuklarına dair kanıtlar, belgeler var?

— Kanımca, doğrudur. Atom enerjisinin düzenlenmesiyle ilgili Batılı teklifleri bile bu kuşkuyu uyandırıyor insanda. Amerikan Stratejik Hava Komutanlığı Başkanı General Kenney **ve Hava Kuvvetleri eski Kurmay Başkanı** General Spaatz'ın **30 Kasım 1945 tarihli New York Times ve 17 Mayıs 1948 tarihli Newsweek dergilerindeki beyanları pek açık. Sovyet şehirleri ve endüstri merkezlerinin en iyi nasıl bombardıman edileceğine dair görüşlerini açıklıyorlar. İşte bu yüzden, Amerikalı yazar** Warburg da "Aklıselime Çağrı" **adlı kitabında (s. 19), Amerikan dış politikasının** "saldırgan ve sorumsuz" **olduğunu söylüyor. Neymiş? Atom bombası Rusların eline geçerse, hemen kullanırlarmış. İyisi mi, önce Amerika Rusya'ya karşı kullanmalıymış. Oysa, atom bombasını da, hidrojen bombasını da Sovyetler Birliği daha sonra yaptı. Hiç bir yerde kullandı mı? Öte yandan, atom bombasını kullanan devlet hangisi? Amerika!**

— Amerika'nın bu gidişini gene Amerika'da gören olmuyor mu o sıralarda?

— Var. Örneğin, eski Başkan Yardımcısı ve Truman Kabinesi üyelerinden Ticaret Bakanı Wallace. **Truman'ın siyasetini bir savaş hazırlamakla itham ediyor. Epeyi mücadelesi var. Bu adam sosyalist, komünist falan da değil. Doğru bulmuyor olanları, savaşçı tavırlar olarak niteliyor.**

— Wallace'a ne oldu sonra?

— Truman kabineden uzaklaştırdı onu, dikensiz gül bahçesi yapmak için... Wallace'ın görüşünü İngiltere'de liberal Economist dergisi bile tutuyordu.

— Yunan İş Savaşı hakkında kitapta baştanbaşa yepyeni bir yorum var. Oysa, bugünedek, Yunan so-

sananlar, büyük bir aldanış içindedirler. Boykotlar, işgaller, grevler ve Konya, İzmir, Taksim olaylarıyla çok değişik bir yere gelmiş olan Türkiye, İmran Öktem'in ölümüyle açığa vurulan kötü niyetlerin ve bu kötü niyetlere tepkinin itmesiyle çok daha değişik, İktidar ve yedekçileri için son derece tehlikeli birnoktaya ulaşmıştır. Bilimsel görüşten nasipsizliğini bugüne kadarki demagojik çeşitlemeleriyle ispat etmiş olan CHP'nin yönetici takımı ise, AP'nin oylarını bölme amacıyla katıldığı "Af Maneviyatı"nda kendi oyununa gelmiş ve CHP, enflasyon parası gibi savurduğu itibarının son kırıntılarını da yitirmiştir. Sınıf gerçeğine sırtını dönen, kitle partisi olmanın verdiği kolaylıkla demagoji silahını sağa-sola doğrultan CHP, şu anda, AP'ye göre çok daha şanssız bir parti durumundadır.

"Türk Devrim ve Hukuk Ordusu"nun şamarını yiyen bir iktidarın ipiyle kuyuya inen her siyasi partinin sonu, eriye eriye bitip gitmektir.

14 Mayısa kadar ki durum budur. Olayların bundan sonraki gelişimi, 1 Haziran sayımızda ele alınacaktır.

«BU MEMLEKET SAHİPSİZ DEĞİLDİR!»

İŞTE ÜLKENİN TABLOSU!

Bir yanda Süleyman Demirel, Hasan Dinçer, Faruk Sükan, Ata Bodur, Toplum polisi, İmam, Çember sakallı, Nurcu, Süleymancı; bir yanda C. Başsavcısı Hikmet Gündüz, 4. Hukuk Yargıcı, Yargıtay Başkan Vekili Ferruh Adalı, Yargıtay üyeleri, Anayasa Mahkemesi Başkanı ve üyeleri, Danıştay Başkanı ve üyeleri, Yüksek Askerî Mahkeme Başkan ve üyeleri, devrimci gençlik ve tabancası elinde bir general, Tuğgeneral Nabi Alpartun.

— Bu memleket sahipsiz değildir!

Bir yanda, "Bu domuzun namazı burada kılınmaz!" cıyaklaması; bir yanda, "Atatürk geliyor!" kükremesi. Bir yanda, "Komünisti, dinsizi çıkarın buradan!" diye bağrışan, iktidarın serdengeçtileri; bir yanda, "Dinsiz babanızdır, sizi aldatanlardır!" diye cevap veren C. Başsavcısı. Bir yanda, "Cenazeyi arabaya koyun!" diye emir üstüne emir yağdıran İçişleri Bakanı; bir yanda, cenazeyi başları üstüne kaldırarak, "Olur mu böyle olur mu?" diye marşlar söyleyen Atatürk gençliği. Bir yanda, İsmet Paşa'yı göstererek, "Baş kâfir burada!" diye kuşkaldırıcılık yapanlar; bir yanda, tabancasını çekerek, "Bu memleket sahipsiz değildir!" diye gürleyen bir General.

Bu, aslında Yargıtay Başkanı İmran Öktem'in cenaze töreninin tablosu değil, Türkiye'nin tablosudur. İmran Öktem sadece bir vesile, bir bahanedir. Ayni cepheleşme grevlerde de, boykotlarda da, işgallerde de, emperyalizmi protesto mitinglerinde de, yürüyüşlerinde de, faşist yasaları protesto mitinglerinde de görülmektedir. İmran Öktem'in cenaze törenine saldıranlar, öğrenci yurdu basanlardır, üniversite gençlerini yoketmek isteyenlerdir, tiyatroları, resim sergilerini, kitabevlerini, kongrelerini yakıp yıkanlardır. Yabancıya kucak açıp, 6. Filo'yu kıble yapanlar hangi ekonomik, sosyal ve politik çevrenin adamlarıdırlar, söyler misiniz? AP iktidarı, hangi güçlerin desteğiyle ayaktadır? Suudistan'a sığınıp, "Tural Paşa'yı sıkı tutun!" diye fetva üstüne fetva yağdıranların kafasının içindekilerle AP iktidarının felsefesinin ayni olmadığı söylenebilir mi? 1960'dan beri verilen savaş, 27 Mayıs'ı sıfıra indirme - indirtmeme, Anayasayı geriye doğru değiştirme - değiştirtmeme, Orduyu devrimci özünden boşaltma - boşalttırmama savaşıdır.

"Ordu politikanın dışındadır; Ordu politikaya karışmaz" der dururlar. Evet, öyledir. Ama bu ilke, Atatürk'ün yönetimindeki Türkiye için geçerlidir; yoksa, işbirlikçilerin ağzında bu söz, Kurtuluş Savaşı Ordusu'nu uyutma, kukla haline getirme çabalarının bir maskesi olmaktan öte bir anlam taşımaz. Ne demek, "Ordu siyasetin dışındadır?" Bu ülkenin bir bağımsızlık, bir millî kurtuluş politikası vardır ki, Ordu bunun hem de göbeğindedir! Bu politika ise, anti-emperyalist, anti-feodal güçlerin, yani bu ülkeyi Anayasanın istediği ülke haline getirmek, hattâ daha da ileri götürmek isteyen güçlerin çizdiği politikadır. İşte bizim ordumuz, bu politikanın içindedir. Öyle olmasaydı, bir general, tabancasını çekip, "Bu memleket sahipsiz değildir!" diyebilir miydi?

Şunu da hemen belirtelim ki, "Bu memleket sahipsiz değildir!" diyen Tuğgeneral Alpartun, bu sözü, İsmet Paşa'yı İmran Öktem'in cenaze töreninde saldırganlardan korumak için söylemiş değildir. Alpartun'un ağzından bir bomba gibi patlıyarak çıkan bu söz, Millî Ordu'nun eğiliminin, üslûbunun, tavrının, cephesinin ifadesidir. Bizde, işbirlikçi iktidarların korktukları, işte, Ordunun bu karakteridir. Yabancıları da ürküten budur!

Atatürkçü, devrimci, Anayasacı Orduya ve onun yiğit subaylarına selam!

---

lunun Kuzey'den desteklendiği Batı'nın yıllardır yaydığı bir husus.

— **Doğru değil! Yunan İş Savaşı bugünkü Vietnam'a çok benziyor. Churchill'in Yunan soluna "terörist" filân dediği mâlûm. Emperyalizm, ulusal kurtuluş mücadelelerinden yana olanlara hep "terörist" der zaten. Batı'nın bütün istediği, Yunanistan'da Alman ve İtalyan faşistlerini kapı dışarı eden demokratik güçlere Yunanistan'ı bırakmamaktı. Nisan 1941'den Kasım 1945'e kadar fişizme karşı silâhla çarpışıp bu zaman zarfında egemenlik kurdukları Yunan topraklarında kadınlara ilk kez oy hakkı veren, âdil bölgesel yönetim kuran, ücretsiz hastaneler, köy çocuklarını okutan okullar tasarlayan EAM ve ELAS'ı iktidarın dışında tutmak... Çünkü böyle bir hükûmet emperyalizmle işbirliği yapmazdı, Yunanistan'ın Osmanlı İmparatorluğundan ayrılmasından bu yana İngiliz kapitalizmi, ve son tahlilde Amerikan kapitalizminin diktesine bağlı kalmasına müsaade etmezdi. Yunanistan'daki Ulusal Kurtuluş Cephesi, gerçek bir halk hareketiydi. Bir anti-komünist olan Kousoulas'ın da kabul ettiği gibi, "tutsak bir ulusa avuntu ve cesaret veren parlak bir umut ışığı olmuştu." Bütün Yunan İç Savaşı burada özetlenemez. Kitapta izlemek gerek. Bu konu bizim için de çok önemli; çünkü Türkiye'yi de Batı'ya bağlayan** Truman Doktrini **bu vesileyle çıkmıştı.**

— Kitapta açık olarak ortaya çıkan şu: İkinci Cihan Savaşından sonra soğuk savaşı başlatan ve sürdüren, Amerika'dır. Krizleri yaratan odur. 1948'deki Çekoslovakya olayını abartan da odur. Çekoslovakya olayı da Türkiye'de ilk kez bu açıdan sunuluyor Türk okuyucusuna. O zaman NATO, sun'i bir kuruluş, hesaplı bir iş. Çağdaş kapitalizmin, insanlığın hayatî çıkarları ve ilerici umutlarına ters düştüğü çok açık bu araştırmada...

— **Konuşmamız uzadı. Derginin hacmine sığmayacağından korkarım. Türkiye'nin NATO'ya giriş koşulları, Bağdat Paktı, Balkan Paktı, Kıbrıs, Ortak Pazar, Almanya'nın NATO'ya alınışının önemi, bütün bunların hepsi kitapta.... Son olarak, bir şey aklıma geldi: Türk gazetelerinde birkaç yazı yazmıştım, NATO hakkında; NATO'nun niteliğini, bu örgütten çıkmamız gerektiğini belirten.... Türkiye'deki Amerikan Kütüphaneleri eski Müdürü de bana özel bir mektup yollamıştı; "NATO hakkında yazdıklarınızla hiç uyuşmuyorum" diye. Siz de bu mektubu ve benim cevabımı FORUM'da yayınlamıştınız. FORUM'daki yazıdan sonra başka yayınlar da olmuştu. Sonra, o zâtı Washington'a geriye aldılar; Elçi Komer gibi... Kısmet, bu konuda 300 küsur sayfalık bir de kitap yazmakmış. Bu da hoşlarına gitmiştir herhalde! Gitmediyse, Türkiye'de bütün Amerikalılar bu ülkeden kovulup yerli uşakları hizaya getirilinceye, bütün yabancı üsler sökülüp atılıncaya, son dirhem Amerikan kültür emperyalizminin kalıntıları silinip kaybeluncaya kadar Amerikan emperyalizminin, NATO'nun aleyhinde yazmakta, tarih gerçeklerini ve ulusal görüşleri yaymakta devam edeceğim, devam edeceğiz.**

yeni bir sosyal gelişme anlayışı ve marcuse

ergin eroğlu

A. B. D., Avrupa ülkeleri ve sosyalist devletlerde, Mayıs 1968'den buyana gelişen öğrenci hareketlerinin temelinde önemli bir ad duyuyoruz: Herbert Marcuse.

Alman asıllı, 70 yaşında bir filozof ve eğitimci olan Marcuse, yeni bir sosyal gelişim anlayışının çağımızdaki öncülerinden biri, belki de en önemlisidir. Onu, devrimci ideolog tavırları içinde görüyoruz.

Bu yazı, Marcuse'ü, "Tek Boyutlu İnsan - One Dimensional Man" çarçevesinde, bilimsel sosyalist açıdan eleştirmeğe çalışmaktadır. 1960 yılı, Paris Yüksek Bilimler Akademisindeki bir seminerde "Organizasyon Kapitalizminin Nitelikleri" adlı seri tezlerinin daha derinleştirilmiş şekli olduğu bilinen eser, Marcuse'ü, çağımız ileri toplumlarının ekonomik ve sosyal şartlarıyla karşıkarşıya getirdiği için, eserleri arasında birinci derecede önem taşımaktadır. Daha önce yazılmış olan "Aşk Ve Medeniyet - Eros And Civilisation" ise bilimsel sosyalist eğilimlerin, Freud teorileri ile uzlaştırılmasını konu olarak alıyor (T. B. İ., s: 11). Ayrıca, 1945'ten sonra Harward Üniversitesi adına Sovyetler Birliği konusundaki araştırmalarını, "Sovyet Marksizmi" adlı kitabında toplamıştır.

Ayaklanmış gençleri, onlara el - kitabı olabilecek kadar etkileyen eserleriyle Marcuse'ü, Batı Avrupa'daki yakın geçmişin kanlı olayları dışında tutmak mümkün değildir. Alman öğrenci lideri Rudi Dutschke'nin, Marcuse'ün izinden yürüdüğü, François Poncet isimli bir akademi üyesi tarafından söylenmektedir. (T.B.İ.,S.8). Fransız öğrenci hareketlerinin lideri Cohn-Bendit ise, hareketin kaynağındaki önemli adlardan birinin Marcuse olduğunu ifade etmektedir.

Ülkemizin de küçümsenmiyecek derecede öğrenci hareketlerine sahne olması bakımından, Marcuse'ün, Türk aydını ve gençliğince iyi tanınması gerektiğine inanıyoruz. Bu inanç, ülkemizdeki öğrenci olaylarını Batı'nın bir özentisi, bir kopyası niteliğinde tanımlamak ihtiyacından doğmamıştır. Fakat Amerika ve Avrupa gençliğinde hızla gelişme eğilimi gösteren anarşist düşüncelere karşı Türk gençliğinin uyanık olmasını istemek kaçınılmaz bir görevdir.

NE DİYOR MARCUSE?

Bütün sosyal ve ekonomik sistemlerin, mevcut düzenlerin, modern çağ toplumu için yetersiz olduğu düşüncesinden yola çıkan yeni bir devrim anlayışı içinde buluyoruz Marcuse'ü. Bu anlayışı şöyle özetleyebiliriz:

Tarihte, hiçbir toplum düzenine naibolmayacak kadar güçlü olanaklara sahip bulunan endüstriyel toplum, bütün zıtlıklarla birlikte, antagonist sınıfları da bünyesinde birleştirmiştir. Bütün toplum katlarında ritmik bir uyum, gittikçe artan ölçüde gelişiyor. Atom savaşı tehlikesinin yarattığı bu birlik, savaş temelleri üzerine kurulmuş bir barışın birliğidir. Yıkıcı güçlerin üretimi ve birlik, bir etki - tepki süreci içinde birbirini gittikçe kuvvetlendiriyor. Özel ve genel yaşantılar, bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar arasındaki karşıtlık, teknik mekanizasyon ve otomasyon içindeki üretim tarzına bağlı olarak ortadan kalkmıştır. Teknolojik üretim ve dağıtım mekanizmasının savunulması, yayılması için gerekli ekonomik ve politik ihtiyaçlar, baskı yoluyla kabul ettirilmektedir. Bu baskı, terör anlamında değildir. Yönetimin tahakküm biçimine dönüştüğü bu toplumda her şey, düzenin çıkarlarını korumağa yönelmiş birer araç durumundadır. Çalışanların çıkarları ile ulusal çıkarları bir tutan, biryandan da insan ihtiyaçlarının özgür gelişimini baltalayan bu entegrasyon, tek boyutlu toplumdur. Özgürlük, ancak bireyin bütün ekonomik ve sosyal baskılardan kurtulmasıyla gelebilecektir.

Endüstriyel toplumdaki üretim sürecinin rasyo-

nalizasyanu, sosyalist sistemdeki belirli teknik gelişme ve otomasyonla rekabet açısından bağlantılıdır. Bunun için, daha da artan rasyonellik, işçilerin şiddetli karşı koymalarına yol acaçak, ancak köklü bir dönüşüm getiremiyecektir. Yani kapitalist sistemdeki gelişmeler, niteliksel değişmelere geçmek için yeterli olmıyacaktır. Zaten kapitalizmden sosyalzme geçişte de niteliksel değil, sadece niceliksel değişmeler olmuştur. (Marcuse, Sovyetler Birliğini örnek göstererek bunu isbata çalışıyor.) Belirli bir teknik gelişmeden sonra, toplumun boyutlarını sistemler değil, endüstrinin karakteri tâyin edecektir. İleri kapitalist ülkelerdeki komünist partileri de parlâmento oyunları içinde düzenin gidişine ayak uydurmaktan başka bir şey yapmıyorlar. (Fransız ve İtalyan Komünist Partileri örnek görteriliyor.) A. B. D.'deki işverenler ile sendika yöneticileri arasındaki yakınlaşma ise uçların birleşmesi anlamındadır.

Temeli düşmanlık olan bu birlik, bir raslantının, ya da olanla olması gereken şeylerin, insanların davranış ve bilincini altüst edecek tarzda ortaya konulması ile ancak son bulabilir.

Az gelişmiş ve geri kalmış ülkelere gelince bunlar, endüstri toplumu haline gelebilmek için, teknoloji öncesi kalıpları ortadan kaldırmalıdırlar. Böyle bir gelişime hazır olmayan halklar, inanç ve törelerin etkisiyle güçlü bir direnç göstereceklerdir. Bu direncin demokratik yoldan giderilmesi imkânsızdır. Çünkü iki büyük teknolojik yönetim sisteminin baskısı eksik olmayacaktır. (A.B.D. ve Sovyetler Birliği Yönetimi kastediliyor). Böylece, bu ülkelerin bütün kurtuluş yolları tıkanmıştır.

İleri endüstriyel toplum, dil ve kültür alanını da etkisi altına alarak, varlığını karşıkonulmaz bir sağlamlığa dayandıracaktır. Tek boyutlu düşünce kalınlarına göre işleyen eğitim, gerçeklerin bulunmasını âdeta imkânsız kılan ölçüde bir geçerlilik kazanacak, bilinçlenmeye yönelen her hareket, türlü baskı metodları ile etkisiz hâle getirilecektir. (Buradaki "baskı, "terör" anlamında değildir.) Düzene karşı protesto niteliğindeki olumsuz düşünce, düzen açısından, protesto mantığının yenilgisi ile olumlu düşünceye dönüşecektir. Endüstri toplumunun reklâm ve propaganda araçları ile sağladığı 'karşıtları uzlaştırma' yeteneği, büyük bir başarı ile uygulanacak, teknolojik rasyonellik ve tahakküm mantığı her türlü düşünceye üstün gelecektir. (Burada, ümitsizlik içinde, entellektüellere ümit bağlandığını görüyoruz).

Düşünce dünyasındaki tahakkümün zaferi, düzene göre olumlu düşüncenin zaferi oluyor ve böylece "Tek boyutlu felsefe" kavramına varılıyor.

Bütün alternatiflerin geçersiz kılındığını şu sözlerle ifade ediyor Marcuse : "Evrensel mantığın düzmece özünü yok edecek bir ikinci çeviri, bir ikinci yorum yapılması, hâlâ istenen bir şeydir. Ancak bu bir siyasal dilekten ibarettir."

Olumsuzların olumluluğu şeklinde ortaya çıkan toplumsal felsefe, felâketi kurtuluş olarak sunmuş, aklî görüntü ile akıl dışı gerçek arasındaki ayırımı bulanıklaştırmıştır.

Bütün bu güçlükler karşısında, insanlığın selâmetine yol açacak, bu mantık dışı endüstriyel toplumun son bulmasını gerçekleştirebilecek bir alternatif yok mudur? Marcuse'e göre bu alternatif, toplum dışı bırakılmış tabakaların devrimci potansiyelidir (başka ırktan, başka renkten olanlar, işsizler, çalışamıyacak durumdakiler, bütün istismar edilenler).

MARCUSE'ÜN YANILGISI

Çok genel çizgileriyle, "Tek Boyutlu İnsan" adlı eserin boyutlarını çizmeğe çalıştık. Bütün sistemlerle birlikte bilimsel sosyalizmin de çürütülmesini amaç edinen "Tek boyutlu toplum felsefesi", bilimsel sosyalist açıdan bir eleştiriye karşı fazla dayanıklılık gösteremiyecektir.

Çağımızda kapitalizm ve sosyalizmin uygulamadaki niteliksel karakterler taşıyan üretim ilişkileri farklılığını görmezlikten gelmesi bile, hiçbir zaman Marcuse'e hak vermeyi gerektirmez. Biz, meseleyi, bu farklılığa kesin olarak inandığımızı belirterek ele alacağız. Kapitalist sistem, onun varlığını tamamlayan dış pazarlarla birlikte düşünülmelidir. Pazarların elden çıkışı, sosyalist sistemin rekabeti, kapitalist ülkelerin kendi aralarındaki ve kendi içlerindeki çelişkileri, sistemi törpüleyen faktörler olarak, nasıl gözden uzak tutulabilir?

Sosyal gelişim ve değişimi gerektiren kuvvetler, Marcuse'ün sandığı gibi, insanların zihninde değildir. Yani, insanlar farkında olmadan da sosyal sistemler son bulabilir. Tarih tablosu buna örnektir. Öte yandan, millî kurtuluş hareketleri ile belirlenen ortam ve sosyalist ekonominin rekabeti, kapitalist toplumlardaki emekçi yığınlarını etkileyecektir. (Hele kapitalist toplum yöneticileri, artan güçlükler karşısında zora başvurdukça..) Sosyal gelişimin itici gücü, insan düşüncesinden bağımsızdır. İdeolojiler, bu gelişimi kolaylaştırıcı ve rahatlatıcı bir yönde etki gösterirler.

Özgürlük kavramının, üretim ilişkileri ve politik baskılardan sıyrılmış mutlak bir kategori olduğu söylenemez. Böyle bir teklif, toplumcu düşünceye temelden aykırı olduktan başka, anarşist kokular da taşıyor.

Kapitalist toplumda yönetimin tahakküm biçimi aldığı, yeni anlaşılmış bir gerçek değildir. Marx, Kapital'de bu noktayı belirtmiştir (Kapital, C. I, K. 3, S. 40.)

Kapitalist üretim sistemindeki rasyonelliğin çok yüksek bir noktasında, işçi kitleleri büyük bir direnç gösterecekse, bunun köklü dönüşümler getirmeyeceği nereden bilinebilir? A. B. D.'de, işverenlerle işçi grupları arasındaki danışıklı döğüş, acaba uç'ların birleştiğini mi, yoksa işçi hareketlerinin başına düzmece insanların geçmesini sağlayan türlü baskıların işlediğini mi gösterir?

"İşçilerin grup çıkarlarının ulusal çıkarlara bağlı bulunduğu" yargısı, mekanik bir düşünceyi yansıtıyor. Rasyonelleşmenin yüksek bir düzeyinde işsiz kalan kitleler (rasyonelliğin, istihdam hacmi ile orantılı olmasını gerektiren hiçbir zorunluluk yoktur. G. Mury ve M. Bouvier - Ajam KAPİTALİST TOPLUMDA İŞÇİ SINIFI, Sosyal Yayınlar, S. 55), büyük sosyal sartıntılara yol açacaklar, ya da bunlar hizmetliler durumuna geleceklerdir ki, bu takdirde millî gelir artışında nisbî bir yavaşlama olur ve bu yavaşlama sosyalist kamp karşısında kapitalist sistemi büsbütün âciz duruma sokar.

Az gelişmiş ve geri kalmış ülkeler konusuna gelince.... Yeryüzünün her yanında millî kurtuluş hareketlerinin gittikçe güçlenmekte ve başarıya ulaşmakta olduğu bir dönemde Marcuse'ün, bu ülkelerin zâlim kaderlerinin değişmezliğinden söz edebilmesi, doğrusu, pek gariptir!

Burjuva eğitiminin, kapitalizmin çıkarlarını öngören bir tarzda işlediği, bilinen bir gerçektir. Ancak, bilgi ve eğitimin, sadece kapitalizmin lehine kalıplaştığını söylemek, endüstriyel toplum yönetimine atıfta bulunan bir obskürantizmdir. Bunun, yıkıcı alternatifleri işe karıştırmaktan ve şüpheciliği bilimselliğin dışına taşırmaktan başka bir işe yaradığını sanmıyoruz.

Ve nihayet, devrimi, organize olmamış, toplum dışı tabakalara özgü, sınıf niteliği taşımayan bir eylem gibi tanımlamağa çalışmak; tarihsel gelişimin belirli bir doğrultuda yol almadığını varsayan vehimlerden güç almaktan öte bir anlam taşımamaktadır. Diyalektiğin gerek maddeci, gerekse metafizik anlamda bu denli inkârını teklif eden bir düşünce ne ölçüde geçerlilik kazanacaktır, tartışmağa bile değmez.

diyalektik ve tragedya

Herbert Weisinger

(Herbert Weisinger, Michigan Devlet Üniversitesinde İngiliz Edebiyatı profesörüdür ve dram sanatı üzerinde kitapları vardır.)

Joseph Wood Krutch'un "The Modern Temper" adlı kitabına temel diye aldığı felsefi varsayımlar bugüne kadar epeyce çürütülmüşse de, estetik, ve özellikle tragedyanın sorunları alanındaki yerini oldukça koruduğu görülmektedir. Bu, sadece yüzeydeki çelişmeler ile açıklanabilecek bir tutarsızlık olmakla beraber, Bay Krutch'un görüşlerinin -yani, **tragedyanın dayanağı olabilecek özel bir insan topluluğu bulunmadığı için bugün artık tragedya yazılması mümkün değildir**, görüşünün- geçerli olmadığının nedenlerinin incelenmesi de gereklidir.

Krutch'un tragedya târifini kabullenerek işe başlamak istiyorum. Ona göre tragedya,**temelde iyimser, insanî bir tavırdır ve insanın, önünde - sonunda kurtuluşa ulaşacağı görüşüne dayanır.** Ben bir adım daha atacağım ve Krutch gibi, marksizmin, tragedyanın onun üzerine oturtulabileceği ahlâkî bir temel olup olamıyacağını araştıracağım. Yalnız, gene burada Krutch'tan ayrılacak ve kendisinin büyük bir yanılgı ile söylediği gibi, marksizmin bir barbarlık felsefesi olmadığını, tam tersine, bütün değerlerimizi ve standartlarımızı çıkarttığımız kaynaklar olan Batı'nın büyük hümanizma, Hristiyanlık ve demokrasi geleneklerinin çağdaş bir mirasçısı olduğunu göstermeye çalışacağım.

Marksizmin, tarihî ve edebî analiz yöntemi olarak kullanılmasına ne denli itiraz edilirse edilsin, bir inceleme tekniği oluşu herkesçe kabul edilmiştir. Marksizmin öncelikle tragedyaya özgü estetik yankılar uyandırabilecek bir sanatın hammaddesi olabilecek fikirler ve dugulara gövde diye kullanılabilmesi süreci şimdiye kadar olduğundan çok daha dikkatli bir incelemeyi gerektirir.

Ben bu yazımda marksizmin, sonunda tragedyanın yaratılmasına varan ilham kaynağı olabilme imkânlarını araştıracağım. İşin başlangıcında şunu iyice kavramak gerekir: ben marksizmi, ekonomi bilimleriyle ilgili, yaşayan ve ıspatlanması kolay mantıkı bir öneriler dizisi olarak ele almıyorum. **Marksizmi bir ilham kaynağı, denemelerin yorumlanmasına bir rehber, yani kısacası ahlâkî ve dinî sorunların üstesinden gelinmek için bir yol olarak alıyorum.** Nasıl ki, Yunanın kader anlayışını, Hıristiyanlığın şehir tanrısı inancını, ya da Rönesansın bireycilik fikrini, Krutch'un dediği gibi, "bir inanç şekli", "bir çeşit din, bir hayat görüşü" diye almak yerine bunları biçimsel analizlere tâbi tutmak, ya da bunlarda açık - seçik ve dosdoğru bilgiler aramak budalaca bir çabaysa, ben de marsizmi, kendi başlarına haklı birer araştırma konusu olan ekonomiye, sosyolojiye, ya da tarihe katkılarını veya bunlarda düştüğü yanılgıları arayıp bulmak yerine, marksizmin, hiçbir tragedyanın onlarsız yazılamıyacağı mitolojik, ilham verici ve dinî niteliklerini incelemeyi teklif ediyorum.

Yunan tragedyasında kahraman, fazla gurur ve büyük irade sonucu sert bir kişiliğe sahiptir. Sonunda onu felâkete götüren kuvvetli kişilik, kendinden daha güçlü ve başedemiyeceği bir kudrete boyun eğer. Tragedyanın bu türlü yorumu çok basit bir yorumdur ve belki de Rönesansın o soyluluğunu yitirmiş tragedya anlayışına varabilir. Oysa bizim, tragedyanın daha eksiksiz bir açıklamasına erişmemiz gerekir.

Klâsik tragedyada kahraman, bazı ifratlar yüzünden felâkete uğrar; fakat bu ifratlar kişisel güçsüz-

lükten öte birşeyleri yansıtır. Kibir ya da iktidar tutkusu ile felâkete uğrayan büyük kişi, seyirciyi etkilese bile, trajik olmak şöyle dursun, en çoğundan patetiktir. Kişisel tutumunun şiddetiyle sürüklenir, merhamet ettiğimiz insanın gereksiz felâketiyle kederleniriz ama, işte hepsi o kadar. Romeo ve Juliet'in perişan sonları hepimizi etkiler ama, duygusal davranışımız gene de sınırlıdır. Daha öteye geçerek derinlemesine sorular sormak aklımıza gelmediği gibi, şaşırmayız da.

Kuvvetli kişiliği olan bir insanın düşüşü ile o insandan, ya da, hattâ bütün insanlıktan daha büyük bir şeyin farkına varırsak ancak o zaman olay trajiktir. Adetâ evrenin yepyeni ve daha doğru bir görünüşüne ulaşmış oluruz. Trajik kahramanın gurur ve kibir nedeniyle acı çektiğini biliriz ama, gene de onunla birlikte biz de acı çekeriz. Acı çekmeye gönüllüyüzdür ve âdetâ bundan zevk alırız. Yeter ki acı, bizim için anlaşılır hale getirilsin. Ne var ki, acı ancak, akılla kurulmuş dünya düzeninin bir parçası olduğu ve anlaşıldığı zaman dayanılır hale getirilebilir. Boşuboşuna çekilmeyen acıdlan doğan sükûnet, Kaybolmış Cennet'in sonunda, Âdem'in konuşmasında görülür :

Artık yalnız aşk ve tanrı korkusuyla
Boyun eğmeyi öğrendim,
Huzurundaymış gibi yürümeyi
Ve yalnız ona güvenmeyi,
Her an merhametli, iyi,
Kötülüğü yenen azar azar
Büyük işler başaran.

Bence, büyük tragedyanın çekirdeği burada bulunabilir. Bunu Milton'un tanrısını kabul ettiğimiz için söylemiyorum; mâkul düzenin rahatlığı içinde doğan huzur duygusu, gözleri kör şairimizin kaleminde ifadesini buluyor. Böyle olunca, benim kullandığım anlamda tragedya ancak eşyanın kabul edilmiş düzeni, daha büyük bir zaferle doğrulanmak üzere sorguya çekildiği zaman doğuyor. Bunun aksine epik, eleştirmiyor, sadece doğruluyor. Bu noktadan, Kaybolmuş Cennet bir tragedyadır.

Yunanlılar, kosmos'u insanlar için anlaşılır hale getiren eşyanın tabii düzenine 'Dike' diyorlardı ve bu eşyanın düzeni kavramı, herşeyin, ne eksik ne fazla, evrende kendi yerini alması varsayımına dayanıyordu. Aceleci bir insan küstah olabilir ve eşyanın düzeni dışına çıkabilir. Fakat böyle yapmakla kosmos'u birarada tutan büyük zinciri zayıflatmış olur. Bu cüreti için çektiği acı bizi ilâhî yasanın adaletine inandırır. Bu düşünce, Theognis'in tavsiyesindenberi bütün Yunan edebiyatında kendini gösterir.

Hiçbir konuda fazla istekli olmayın; insanlararası ilişkilerde en iyisi, ölçülü olmaktır. İnsanların çoğu zaman gözlerini hırs bürür, iyiyi kötü, kötüyü iyi gösteren hırsların peşine takılıp büyük zararlara uğrarlar.

Eflatun da şöyle der :

Tanrı, evrenin doğal gidişindeki her şeyin başlangıcına, sonuna ve ortasına hâkimdir ve herşeyi kendi istediği yönde yürütür. Tanrısal yasaları çiğneyen herkesi cezalandırır. Adaleti alçak gönüllülük ve tam bir düzenle izleyenleri mutluluk bekler. Parasıyla, rütbesiyle ya da gençliğin verdiği güzellikle kibirlenenler, yöneten ve yönetici tanımadan başkalarını gütmek hevesine kapılanlar tanrısızdır. Bunlar, kendileri gibi olanlarla elele vererek ortalığı karıştırırlar. Çok kimse bunları büyük adam sanır ama, çok geçmeden adalet öcünü alır ve bunlar hem kendilerini hem ailelerini ve devletlerini felâkete sürüklerler.

Aşil ve Sofokles tipi tragedya taslağı bundan iyi belirlenemez. Oyunlarına biçim veren ve onları bulundukları yüksek düzeye ulaştıran toplumsal özellik burada kesin olarak belirtilmiştir. Prometheus efsanesinin romantik yorumcuları, **Yasalar**'dan aldığımız bu pasajı düşüncelerini düzeltmek için yeniden incelemelidirler.

Bence catharsis (x) kelimesinin sırrı işte bu görüştedir. Merhamet, dehşet, korku: bunlar duygusal tepkilerdir ve sahnedeki aksiyondan seyircinin kafasındaki ahlâkî bilince geçişi kolaylaştıran estetik köprülerdir. Bizim âdil bir hayat sürmeyi öğrenebilmemiz için, bizim gibi bir insan olan trajedi kahramanına merhamet; tabiat düzeninin âdil olup olmadığını araştırmaya kalkıştığı için dehşet ve bu düzen eskisinden daha da şâşaalı olarak doğrulandığı için korku.... İşte tragedyanın etkisi budur.

Belki de hiç bir eleştirici, bunu, Aristo'dan daha kesin hissetmemiştir, ya da kahramanı daha uyarıcı bir dilde ortaya koymamıştır. Ne yazık ki, Aristo, tragedyanın etik normunu sanata uygulanabilir deyimlerle, ya da, daha doğrusu, belli bir aracın -tragedyanın- yarattığı koşulların gerektirdiği temellerle yorumladığı farkedilmediği için çok defa yanlış anlaşılmıştır. Tragedya tartışılırken Aristo daima fikirlerden, karakterlerden önce aksiyonun gereği üzerinde durur; zira tragedya, sahnede, herşeyden önce, aksiyonla kendisini gösterir. Yani dikkati Yunan kozmolojisinin estetik ilintileri üzerine çekmek ister. Özel bir aracı kullanarak bu kozmolojideki anlamlı unsurların dile getirilmesiyle sanat eseri üzerinde meydana getireceği etkilerin önceden kestirilmesi bence başarılı bir denemedir.

(x) Catharsis : Korku ve acıma gibi duygulardan arınma; Aristo, bu kelimeyi, tragedyanın etkisini tanımlamak için kullanır.

(Devam ediyor)

(Forum : 125)

sanat - *edebiyat*

resim / soruşturma

düzenliyen:
fahir aksoy

S: Türkiye'de resim eğitim ve öğretimiyle ilgili yüksek okulların ve akademinin dünü, bugünü ve yarını üstüne bir yargıya varmak üzere:

a) Adı geçen kuruluşların resim eğitimiyle ilgili konularda görevlerini yeterince yaptıkları kanısında mısınız?

b) Değilseniz, nasıl bir yöntem izlenmesi gerekir sizce? (Yürürlükteki yasa ve yönetmeliklerin aksak ve eksik yönleri de belirtilebilir).

c) Çağdaş sanat sorunları karşısında bu kuruluşların izlemeleri gereken yol ne olmalıdır?

d) Söz konusu kuruluşlardan yetişen ve yetişmekte olan sanatçılar konusunda genel gözlemlerinizi açıklar mısınız?

kaya özsezgin

Türkiye'de resim eğitim ve öğretimiyle ilgili okulların, görevlerini yeterince yapıp yapmadıkları konusunda, askerî okullardaki ilk resim öğretiminden, Sanayi-i Nefise Mektebi'nin kuruluşuna ve günümüze kadar olan gelişmeleri kapsayacak geniş bir inceleme, ilginç ipuçları verecektir. Gene de konuya değinme kabilinden, ülkemizdeki sanat eğitimi sorununun çoğu zaman ters bir yöntem içinde çözüme götürülme çabalarının tutarsızlığından söz açılabilir. Bu tutarsızlık, önce orta öğretim kademesinden başlamaktadır. Orta okul ve liselerdeki resim dersleri, semeresinin yetersiz ve amaçsız olması yüzünden beklenen sonucu verememektedir. Bu okullarda, öğrencinin istekle çalışmasını gerektirecek ne özel bir dershane, ne de malzeme vardır. Okul yöneticileri, öğrencinin sanat yeteneklerini geliştirecek, gizli kalmış üstünlüklerini ortaya çıkaracak bu türlü girişimlere, nedense ikinci plândaki çalışmalar gözüyle bakmaktadırlar. Büyük illerimizdeki liselerde olsun, öğrencinin haftalık çalışmalarını sergiliyeceği panolara bile çoğu zaman rastlıyamazsınız. Öğrenciye resmi, sanatı sevdiren, benimseten öğelerden biri olan, kitap ve renkli röprodüksiyonların sağlanması, bunlardan gerektiği biçimde yararlanılması, resim öğretmenlerinin bu yoldaki çabalarına bırakılmıştır. Tabii, bu çabalar gerekli sonucu verebilirse...

Gelelim asıl konumuz olan Akademi ve yüksek okullardaki resim eğitim ve öğretimine... Bizde Güzel Sanatlar Akademisi -eski adıyla Sanayi-i Nefise Mektebi- batıdan aktarılan birçok kuruluşlar gibi, batı modeline göre kurulmuş bir okuldur. Zaman zaman, okulun resim öğretimi için, dışardan -özellikle Fransa'dan- getirilen yabancı profesörler görevlendirilmiş, resim eğitimi ve öğretimi o profesörlerin çizdikleri yöntemlere göre yürütülmüştür. Batı etkisinde başlayan ve XIX. yüzyıl Fransasının atölyeleri ve sanat akımları içinde yetierek, o akımları Türkiye'ye getirmekle bütün sorunun çözüleceğine iyiden iyiye inanmış olan ressamlarımızın çabalarıyla gelişen yağlıboya resmimiz, bu okulun adıyla anılagelmiştir. Bu bakımdan, ortalama ikiyüz yıllık bir gelişmede, olumlu, olumsuz katkılarıyla Güzel Sanatlar Akademisi'ni ön plânda görmek gerekir. Ne var ki, Akademinin bu öncülük görevinde, yetersiz bir tutum ve uygulama içinde bulunageldiği, resim sanatımızın kısa geçmişindeki -belki pek de kısa sayılmayabilir bu süre- ürünler göz önüne alındığında kolayca kabul edilebilir, sanıyorum. Akademi, başından beri, öğrencilerin yerel ve geleneksel duyarlıkları, ayak bastıkları toprağın sanatçısı olma sorumluluğu içinde kendilerine özgü kişiliklerle değerlendirme çabalarına ortam hazırlayamamıştır. Son yıllarda içinden geldikleri Akademinin sanat disiplinini de eleştirmekten geri kalmıyarak, Türk resmi adına övünülecek birtakım çıkışlar yapan genç ressamların, bu sorumluluğu yüklenme ve sonuna kadar yürütme konusunda atak ve dikkate değer kişiliklerle ortaya atılmaları, Akademi hocalarına ihmal edilmiş bir sorunu ansıtma niteliği de göstermektedir. Ayni dikkate değer çıkışları, öbür yüksek okulların resim bölümlerinden mezun olan başka sanatçıların da göstermesi, bu davranışa, genel bir akım görünüşü de vermektedir.

Bu akım, çağdaş sanat sorunları karşısında evrensel bir üslûba varabilmenin önemli bir gereği olarak nitelendirilmelidir. Yurt dışında çeşitli illere götürülen çağdaş Türk sanatı sergilerinin, birtakım olağan övgüler dışında, zaman zaman eleştirilmesi, 'Türk resmi' adına hak kazandıracak eserlerden yoksun görülmesi, resim eğitimi ve öğretimiyle ilgili kurumları, ne kadar düşündürse yeridir.

süleyman arısoy

A — Türkiyede resim ve san'at eğitimi ve öğrenimi yapan Yüksek okul ve akademiler ancak bu görev-

le yetkili kılınmış olan eğiticilerin kapsamı, gücü, niteliği kadar san'atçı yetiştirebilmektedirler.

Kanımıza göre, Türkiyede san'at alanında tutunan kişi olabilmek için san'at eğitimini gördüğü öğreticisinin atölyesinde yaptığı eserler ve çalışmaları ile onun örnekçisi, kopyacısı olmak zorundadır. Hele san'at anlayış ve görüşünde öğrenci hocasından ayrı, aykırı görüyor, düşünüyor ve san'at anlayışını ortaya koymaya çabalıyorsa, tüm yok olma ve eğitim kurumunda başarısız tanımlanma ile karşı karşıyadır.

Resim, heykel, seramik, tiyatro, edebiyatta ve tüm san'at dallarında olsun san'atçı, okullu - okulsuz, klâsik - modern, soyut - somut gibi dualite gösteren davranış, oluşta daima çelişme, çekişme durumundadır. Çünki, san'atçı bencildir. Kendi alanında hele dalında olan başka birine zor saygı gösterir. Kendinden başkasını daima küçümser. Hele, okullu san'atçı ile okulsuz san'atçı bazen açık ama çoğu zaman gizli düşman durumundadır.

Okullu san'atçı san'atın sadee kendisine ait, onun yetkisi, bilgisi ve tekeline ait olduğunu sanmak davranışı kompleksi içindedir.

Ama ne varki san'at bir doğa vergisidir. Yaradılışın varlığında, içinde ilk oluşta kromozom ve genlerde vardır. Okul, eğitim ona ancak yol, usul, metod gösterir yoksa her okullu başarılı üstün san'atçı olabilseydi dünyada milyonlarca üstün san'atçılar olurdu. Ama ne varki, bu gün san'at tarihinde izlediğimiz ölümsüz yapıtlar vermiş san'atçıların hemen çoğu okulsuzdur.

Konuya bu dualist açıdan bakınca Türkiyedeki resim eğitim ve öğretimiyle ilgili yüksek okul ve akademilerin görevlerini yeterince yaptıkları kanısına varabilmek için ortada bu iddiada dolaşan san'atçıların yapıtları karşısında zor olumlu karara varabiliyoruz.

B — Böyle olunca, san'attan önce geniş bir genel kültür, derin klâsik bilgi, sanatta esaslı bir neo-klâsizmin ele alınması şart bence.

Köyünden, kentinden dar yaşantı alanından çıkmış bir kişinin belirli bir eğitim devresi sonucunda tam san'atçı olarak yetişmesine imkân yoktur. O olsa, olsa kendi kurduğunu sandığı fildişi kulesinde veya sırça köşkünde yaşayan ömürsüz, bencil bir yaratıktır.

C — Çağdaş sorunlara gelince, çağdaş san'at şekil, sınır, kuram, disiplinli davranış tanımayan yozlaşmaya, sorumsuzluğa, sınırsızlığa doğru gitmektedir. Bu nereye kadar gidecek bilmem. Belki primitifizm - ilkelliğe değin gidişini sürdürebilir.

Bana göre, eğitim kuruluşlarının izlemleri, yolu, yöntemi disipline, klâsik çağa dönüşlü, temelli, düzenli sıkı bir devreler süresince sürdürülmelidir. Bu sıkı ve ciddi devrelerden geçen öğrenci, eğer içinde varsa, eğitimini bitirdiğinde elindeki diplomasına ve titrine değil san'atçı yüreğine, kafasına, görüşüne ve bileğine dayanan tüm halkın alkış tuttuğu kişi olabilecektir.

Ama ne varki, bu gün san'atta yenilik, başkalık gereklidir. Amacı ile san'at san'at olmaktan çıkmakta uydurma, yakıştırma, fantastik bir gösteriş ve san'at canbazlığından ibaret kalmaktadır.

D — Eğitim kuruluşlarından yetişen ve yetişmekte olan san'atçıların bu günki davranışları ne yazıkki kopyacılıktan, hazırcılıktan, kolaycılıktan ibarettir. İyi bir san'atçı olabilmek için dalında uzun süre çıraklık yapması ve aldığı bitirme diplomasını unutması kendisine eş değerde ki kişilerle dengeleşebileceği ortama çıkması için üstün çaba göstermesi şarttır.

Ayrıca bu kuruluşlardaki eğitimcilerinde her açıdan yeterli olduklarını söyliyebilmek güçtür.

yayınlar

yasak sevişmek

mehmet selim

Azgelişmiş ülkelerin edebiyatlarında özellikle şiir, öbür edebî türlere oranla bir gelişmişlik, bir hareket, bir canlılık gösterir. Çokgelişmişlerin o yalnızca "campus" çevrelerinden gelme "prof." etiketli şairlerin pısırık, sünepe, en çok olsa olsa "küçük ve tatlı" şiirlerine hiç mi hiç benzemez azgelişmişlerin şiiri. Yani diyeceğim, ileri kapitalist endüstrili ülkelerin şiir sanatı kendi çokgelişmişliği içinde boğulup gitmiştir. Oysa ulusal kurtuluş savaşlarının eşiğine adımını atmış, için için kaynayan ülkelerde ise sanat, özellikle şiir, vuruculuğunu yitirmemiş, pırıl pırıl ve renkli bir kılıktadır. Biz azgelişmiş ozanı, şiirinin rengini içinde yaşadığı tarihsel ve toplumsal kesitlerden, bu kesitlerin belirlediği bireysel bunalımlardan çıkarmasını bilir. Bunu becerebildiği ölçüde de ülkesinde hem aydınlar, hem de "minik burjuvalar" tarafından beğenilir ve sevilir.

Attilâ İlhan, yadsınamaz bir biçimde Türk şiirine kendi çizgisini çekmiş, kendi artistik kalıplarını getirmiş ve onları işlemiş bir ozandır. Büyük eleştiriler ve yadsımalarla karşılaşmasına rağmen onun bugün Türk şiirinde yerleştiği kata, bu eleştiri ve yadsımaları yapan ozanlar varamamışlardır.

"Yasak Sevişmek" Attilâ İlhan'ın son birkaç yıl içinde yazdığı ve ya-

yımladığı şiirlerden yapılan seçmelerle meydana gelmiş bir kitap. Nefis ve dikkatli yapılmış bir baskısı var kitabın. Şair bu eserinde de yer yer uzun şiir denemelerine yervermiş. Bunlardan özellikle "Hasköy Bahriye Kahvesi" ile "Müjgâna Aşk Şarkıları" ana başlıklarını taşıyan şiirler yukarda belirttiğim nitelikler yönünden son derece başarılı. Ama burada, kaçınılmaz bir biçimde bir soruyla karşı karşıyayız: Acaba Attilâ İlhan, tâ başından beri kendine özgü bir biçimde getirdiği artistik kalıplarda, imgeciliğinde ne gibi bir değişiklik yapabilmiş? Başka bir deyişle, ne ölçüde kendini yenilliyebilmiş? Bu durumun saptanması ayrı ve başlıbaşına bir eleştiri yazısını gerektirdiğinden biz burada sadece şu noktayı belirtmekle yetineceğiz: Attilâ İlhan'ın Türk şiirine getirdiği imgecilik o denli kendine özgü, o denli kendi sanatçı kişiliğinin yorumlarını taşımaktadır ki, bunlar bir başka ozan tarafından kullanılmak istenince derhal sırıtmaktadır. Bu bakımdan Attilâ İlhan "Yasak Sevişmek"le kendi sanatında bir aşama yapamamış olsa bile, kitabı yine de kendine özgü kalacaktır.

"Yasak Sevişmek"te her biri başlıbaşına edebiyatımızda yer tutabilecek nitelikte 38 şiir yeralıyor. Yukarda da belirttiğim gibi, tam olarak birbirine bağlı şiirler bazı ana başlıklar altında gruplandırılmış. Bazı şiirler ise daha önce yayımlandıkları dergilerden aynen alınmayıp, ufak tefek değişikliklerle kitaba geçirilmiş.

YASAK SEVİŞMEK (Şiir), Attilâ İlhan, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1968, 78 Sayfa, 5 Lira.

İstanbulda Bir Pazardan Bir Pazartesiye

Yukarda : Ana yollarda ara sokaklarda
Heryanda grev ve grev sebepleri
Yıllarca sürüyor ayrışa kokuşa
Ana yollar çok eski bir zamanda eskimişti
Ama ara sokaklar kurtulmalı
Bitmeli grevler ve grev sebepleri
Aşağıda : Haliç ölü köpekbalığı durgunluğunda
İslere yaslara ve katranlara dayalı
Polis, savaş görmüş bir general şapkasıyla
Dürülmüş noktalar, hürriyet alanları
Çekilmiş taşıtlar, kalabalıklar
Mavi Mayıs göğü anons yapmakta :
Pazartesiye Pazartesiye
Çiçekler kapı önlerinde, yollarda, çiçekler her yerde
Aynı sevecenlikle yaklaşılıyor
Sümbüle, renkli zambağa, pembe karanfile
Uzatacak becerikli rum elleriyle
Seçtiğim çiçeği bilmek istiyor
— Sürekli bir yalnızlığa, yoksa sürekli bir beraberliğe?
Yanıt vermiyorum.
Ne sürekli yalnızlığa ne beraberliğe
Seçmeden yürüyorum, oysa herkesin bir çiçeği

Mimar-ı şahane halil ağanın
Yanlışlıkla
Kurtuluş sırasında elleri kesildiği zaman
Giriftar olduğu dalgınlıktan
Yeni kurtulan aristokrasi
Yumuşak kımıltılarla doluyor
Kültür sarayına
Ve kapatıyor kapılarını sımsıkı
Dışarda yumrukları sıkılı halka
— Yine ne isterler

Ne isterler kocaman elleriyle
Bizim inceliğimizden
Ve halk çok soldan çok sağa
Döğüşe danışa dalgalana
Yaklaşıyor sürgülenmiş kapıya
Ve birdenbire başlıyor açlık
Devin iki başında
Biriyle ötekini yemeye duruyor
Alkış tutuyor soyluluk çılgınca
Alkış tutuyor akıllıca burjuvazi
Dev bir başıyla ötekini
Hızla yiyor
Bağırıyor bir köşeden beş - on genç adam
— Toplanın birleşin
Kutsallığın adına dev, dev yenilme
Ve dev yeniliyor bir başıyla ötekine
— Can sevgisi, ten sevgisi, yar sevgisi
Kim giydirmiş yenimize bu üç kollu gömleği
Dünya altı kıta ve dört deniz
Çöller ve kıyılar eski yerlerinde
Musanın keçileri, Muhammedin develeri
Ya biz peki, ya biz
Başsız ve yurtluksuz nerdeyiz
Nerde bizim Istanbulumuz
Elimizde bakır taslar, göğe açılmış mendiller
Ciğerlerimizde göz göz olmuş al güller
Kızılcık şerbeti içmekte değiliz
— Dayan öyleyse, dayan kutsallığın adına
İlkin o bakır tası ve mendili at elinden
Ellerin gerekli çünkü yumruğunu sıkmak için
Birleş, kendine yeni bir baş edin
Sensin en çok ve en güçlü
Birleş, bir baş edin dene gücünü
Sensin, çoğal ve yenilen
Durmadan yenilen, dünya genişliğinde
Dön, Istanbulu al.

gülten akın

dürülü yorgan

Mermer merdivenlerden bu yana
Arayıp buluyorlar horluları.
Yenilgiye konmaksızın biri
Direnme gücünü bir denese ya?
Hem seni bunca yadırgamazdı,
Hem ilenip durmazdı kendine.
Öteki büyük bir bunalım;
Dünyada unutulmayan gizi,
Rahibe rengi bir düzen.

Uzaktaydı tanrılar denizi,
Mermer merdivenlerden inilir.
Horluları arayıp bulanların
Dua sayılır mı sözleri?
Duysam da kıpırdıyamam,
Yanıltmalar neden daha?
Yalın gerçek dürülü yorgan,
Saygıdan iyice urgansız.
Yüreklerdeki derin yaralar
Dudakların titreyedursun,
Buyuranlara kar ne beyaz!

osman numan baranus

tek mümkün

alır yüreğimi giderim masallara
ben giderim masallara sıcak yürür içime
ince bir duman gibi süzülür gençliğim
ıslanır başım göbeğinde mavilerin

nasıl derseniz öyle olsun
kalmasın ellerim sizlerden uzak
birleşsin umudum en güzel eylemlerinize
erisin et
yitsin boşluk
bir biz kalalım çirkinliklere inat

anladım ilkin öğrenmek gerek güzelliği
kömürcene kazmak gerek en son kıvılcımına dek soluğun
sonra yine öğrenmek yarattıkça daha çok öğrenmek
büyütmek elleri
kovuluncaya dek yabancılığımız
bir biz kalıncaya dek eğretiliklere inat

alır yüreğimi giderim masallara
ben giderim masallara sıcak yürür içime
masal masalı yer büyür koca gerçek
akar mavilerim bütün karalara inat

bedrettin cömert

uzatmadan

Sona sonsuz duran sevgilim

Bir mermi coşkusunda
Ve uygar sesinde devrimcilerin
Herkes uykusunu atıyor
Bileğim
Ve su terledikçe büyüyor gökyüzü
Kurtuluş savaşları
Ve çakmak çakmak Atatürk
Bir ısı gibi donatıyor ülkemi

Hergün biraz daha büyüyor sesim

uymazlık

Üşüten bir sessizlik
Zincire vurulmuş ve uzak bir duruş
Kaçamak

Söyle ey çocuğum
Bu sözcükler devrime uyar mı
Hep ölü yaşayabilir mi kişi

Bu yürek nerede kendini bulabilir

mehmet kuyat

Şairin, baskısı bitmiş olan altıncı şiir kitabının adı DEVRİM ERTELENMEZ olarak değiştirilmiştir. Sanatseverlere duyururuz.

YAŞASIN VATAN HAİNLİĞİ!

HAYIR EFENDİM, BENDENİZ TAVUK HIRSIZI DEĞİL, VATAN HAİNİYİM.

CELÂL

•

DEMEK Kİ BÜYÜK ADAM. OYUMUZU ONA VERELİM.

İNEKOĞLUİNEK

•

AH, İŞTE BUNDAN KORKUYORDUM..

İSMET

•

AH, İŞTE BUNDAN KORKUYORDUM...

SÜLEYMAN

İSMET - CELÂL BARIŞTI İŞLER BÜTÜN KARIŞTI

Yurttaşlık Bilgisi kitaplarında yazar; bir devleti üç kuvvet temsil eder ve yönetir: Teşriî kuvvet, icraî kuvvet, kazaî kuvvet.

Mayısın ilk onbeşine göre durum şöyleydi:

Teşriî: yani şer'î, şeriat..

İcraî : yani irticaî..

Kazaî : yani Yargıtay'a toslama...

Sonra da teşriî şer'î şeriat icraî irticaî kaza kazaî birbirine karıştı; çünkü efendim, İsmet - Celâl barıştı.

FORUM

onbeş günlük, politika, ekonomi, kültür ve sanat dergisi

•

Yıl 16 Cilt : XXII - Sayı : 363

•

Yönetim yeri: Yenişehir, Büyük Han No. 55 - Ankara

Sahibi
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Hüseyin Korkmazgil

(FORUM ve yazarın adı belirtilmeden yazı aktarılamaz)

•

Dizildiği ve Basıldığı Yer:
TÖYKO matbaası
Telefon : 10 41 68

İlân ve abone: Arka kapak 1000 Tl. (iki renkli: 1500 Tl.) * Metin arası santimi 15 Tl. (sürekli ilân pazarlıkla) * Abone: Yıllık 30 Tl. - Altı aylık 15 Tl. (toplu abonelerde yıllık 24, altı aylık 12 Tl.) * A.B.D. (uçak) 136 Tl. - Avrupa (uçak) 85 Tl. - Yabancı devletlere (âdi) 67 Tl. * Eski sayılar 300 kuruş.

•

Haberleşme: FORUM Dergisi, P.K. 131 - Telefon: 178737 ANKARA